

**INTERNETIN KESKUSTELUPALSTAT, INFORMAALI OPPIMINEN
JA VERTAISTUKI**

Anu Mikkola
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Kasvatustieteiden laitos
Huhtikuu 2008

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden laitos

MIKKOLA, ANU: INTERNETIN KESKUSTELUPALSTAT, INFORMAALI OPPIMINEN JA VERTAISTUKI

Pro gradu –tutkielma, 59 s., 7 liitesivua

Kasvatustiede

Huhtikuu 2008.

TIIVISTELMÄ

Pro gradu- tutkielmassani perehdyn internetissä oleviin keskustelupalstoihin ilmiönä. Tarkennan tutkimukseni koskemaan adoptiovanhemmille suunnattuja keskustelupalstoja. Keskeisiä avainkäsitteitä ovat internet, arkipäivän eli informaali oppiminen ja vertaistuki. Olen pyrkinyt etsimään vastauksen kysymykseen, voivatko keskustelupalstat tarjota lukijoilleen todellista hyötyä, saavatko palstojen käyttäjät niiden avulla oppimiskokemuksia. Pyrin kartoittamaan myös sen, voiko keskustelupalstojen olettaa tarjoavan käyttäjilleen vertaistukea ja miten se ilmenee tutkimusaineistossani.

Aineistona käytin Verkkoklinikan ja Vauva-lehden adoptiokeskustelupalstoilta satunnaisesti poimittuja keskustelunaloituksia ja niihin kirjoitettuja vastauksia. Keskusteluihin osallistuvat ihmiset kirjoittivat nimimerkkien suojissa, joten tarkempaa määritelmää ei kirjoittajien sukupuolesta ja iästä voitu tehdä. Lähdin kirjoitukset luettuani ja niiden sisältöä analysoituani siitä oletuksesta, että suurin osa kirjoittajista oli naisia. Iältään he ovat noin kolmenkymmenen ja neljänkymmenen välillä. Teemoittelin saamani kirjeketjut neljään eri osioon.

Tutkimusaineistoni laadun huomioon ottaen tutkimustuloksena voidaan esittää vain oletuksia. Kirjeiden perusteella päädyin tutkimuksessani tulokseen, että adoptiopaloille kirjoittavat ihmiset saavat niistä sekä vertaistukea että oppimiskokemuksia. Tämän tyyppiset keskustelupalstat eivät toimi vain ajanviettovälineenä, vaan ne tarjoavat mahdollisuuden jäsenilleen hyötyä toisistaan ja jakaa omaa tietämystään.

Tutkimukseni perusteella voidaan olettaa, että internetin keskustelupalstoilla on mahdollisuudet tarjota kävijöilleen tulevaisuudessa yhä enemmän hyötyä ajanvietteen ohella. Tutkimuskohteena keskustelupalstat ovat vielä suhteellisen tuntematon alue, joten jatkotutkimukselle löytyisi runsaasti aiheita.

Avainsanat: adoptiovanhemmuus, arkipäivän oppiminen, internet, keskustelupalstat, vertaistuki, yhteistoiminnallinen oppiminen

SISÄLLYS

<i>Johdanto</i>	1
<i>1 Sosiaalinen tuki</i>	4
1.1 <i>Vertaistukiryhmät</i>	4
1.2 <i>Vanhempien vertaistukiryhmät</i>	4
<i>2 Arkipäivän oppiminen (informaali oppiminen)</i>	6
2.1 <i>Mitä arkipäivän oppimisella tarkoitetaan</i>	6
2.2 <i>Arkipäivän oppimisen erilaiset muodot ja erityispiirteet</i>	6
2.3 <i>Millaisissa tilanteissa arkipäivän oppimista tapahtuu?</i>	8
<i>3 Yhteistoiminnallinen oppiminen ja asiantuntijuus</i>	9
3.1 <i>Yhteistoiminnallinen oppiminen</i>	9
3.2 <i>Yhteisöllinen oppiminen verkossa</i>	10
3.3 <i>Kollektiivinen asiantuntijuus</i>	14
<i>4 Adoptio</i>	16
4.1 <i>Miksi adoptio?</i>	16
4.2 <i>Adoptioprosessi</i>	17
4.3 <i>Adoptioperheiden tukipalvelut</i>	21
<i>5 Internet</i>	24
5.1 <i>Internetin mahdollisuudet</i>	24
5.2 <i>Virtuaaliset keskustelut</i>	25
5.3 <i>Vanhempien keskustelupalstat</i>	26
<i>6 Tutkimus ja kuinka se tapahtui?</i>	28
6.1 <i>Tutkimuskysymykset</i>	29
6.2 <i>Aineiston analyysi</i>	30
<i>7 Tutkimustulokset</i>	32
7.1 <i>Käytännön kysymykset, lapset</i>	32
7.2 <i>Käytännön kysymykset, adoptio</i>	34
7.3 <i>Kirjoitus, oman tilanteen kuvailu</i>	39
7.4 <i>Kirjoitus, vuodatus</i>	40
<i>8 Yhteenveto</i>	45
8.1 <i>Oppiminen keskustelupalstoilla</i>	45
8.2 <i>Vertaistuki keskustelupalstoilla</i>	48
<i>9 Pohdinta</i>	51
<i>Lähteet</i>	56
<i>Liite 1</i>	60

Johdanto

Internet on osa nykypäiväistä tiedonkulkua. Suurella osalla suomalaisista on tilaisuus käyttää sen tarjoamia mahdollisuuksia joko kotona tai julkisissa tiloissa. Internet tarjoaa lähes rajattoman määrän vaihtoehtoja tiedonvälitykseen ja yhteydenpitoon. Yhtenä yhteydenpidon muotona toimivat keskusteluryhmät.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutustua adoptiovanhemmille suunnattuihin keskustelupalstoihin ja niiden sisältämiin keskusteluihin. Syy, miksi päädyin tarkastelemaan adoptiovanhempien keskustelupalstoja on se, että heidän käymänsä keskustelut ovat asiallisia ja sisältävät paljon tietoa. Verrattuna moniin muihin, adoptiovanhempien keskustelupalstoilla on mahdollisuus kehittää toimintaansa ja tarjota keskusteluiden osallistujille suurin mahdollinen hyöty.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

- 1. Voidaanko tutkimusaineiston perusteella olettaa, että viestiketjujen lukijat saavat itselleen uutta tietoa ja heillä on oppimiskokemuksia**
- 2. Voidaanko tutkimusaineiston perusteella olettaa, että keskustelijat saavat toisiltaan vertaistukea**

Oppimisen osalta tutkimukseni keskeisiä käsitteitä ovat arkipäivän- sekä yhteistoiminnallisen oppimisen ja kollektiivinen asiantuntijuus. Voidaan olettaa, että verkkokeskustelu vastaa jollain tasolla Alan Rogersin (1997) määrittelemää yhtä arkipäiväisen oppimisen muotoa. Hän kutsuu tätä nonformaaliksi oppimiseksi, ihmiset pyrkivät omaksumaan uusia asioita ja taitoja, vaikka oppimistapahtuma ei vastaisikaan muodollisen oppimistilanteen tai oppimateriaalin vaatimuksia (Sallila & Vaherva 61, 2002).

Arkipäivän oppimisen rinnalla voidaan käyttää yhteistoiminnallisen oppimisen ja jaetun asiantuntijuuden käsitettä. Yhteistoiminnallinen oppimisen yhtenä määritelmänä pidetään opiskelua yhdessä muiden kanssa. Se käsittää jaettujen merkitysten ja yhteisen ymmärryksen rakentamista ihmisten kanssa. Yleensä edellytyksenä on myös yhteisiin tavoitteisiin ja jaettuun toiminnan arviointiin

sitoutuminen. Oppimisen tuloksena voi syntyä ainutkertaisia tuotoksia, joita ei tavallisessa yhteistyössä välttämättä syntyisi. (Häkkinen & Arvaja 1999, 209.)

Nostan esille jaetun asiantuntijuuden käsitteen. Verkossa kokoontuvaa keskusteluryhmää ei perinteisessä mielessä pidetä asiantuntijaryhmänä, mutta yhteneväisyyksiä on olemassa. Asiantuntijuus käsittää muodollisen koulutuksen mukanaan tuoman vakiintuneen tietoperustan lisäksi epämuodollista tietotaitoa, hiljaista tietotaitoa ja terveen järjen käyttöä. Usein mukana on myös tunnetietoa tai sosiaalista taitoa, johon voidaan sisällyttää niin oman osaamisen säätely, ongelmanratkaisu, kommunikaatio kuin kulttuurinen tulkintakin. (Linnakylä & Kankaanranta 1999, 223-224.)

Nykyisin asiantuntijuudelle on tyypillistä vuorovaikutus sekä tietotaidon jakaminen (mt. 224). Kollektiivisella tasolla asiantuntijuus pitää Bereiterin ja Scardamalian mukaan sisällään etenevän keskustelun käsitteen. Tämä keskustelu ei pyri konsensukseen, vaan ehdotelmanomaiseen synteisiin. Yhteisöt, jotka heidän mukaansa rakentavat tietoa, ovat sen kaltaisia, että niiden rakenne ja dynamiikka saa ne jatkuvasti kehittämään kollektiivista tietoa ja taitoa. Tiedon tuottaminen liittyy kysymyksiin ja tavoitteisiin, jotka ovat yhteisön jäsenille läheisiä. Yhteisön jäsenillä on usein myös yksilöllisiä pyrkimyksiä tiedon tuottamisen suhteen, mutta tietoa rakentavaa yhteisöä luonnehtiva erityispiirre on silti kollektiivisten merkitysten ja ymmärryksen etsintä sekä tiedon kasvattaminen. (Heiskanen 2006, 194-195.)

Tässä tapauksessa nämä käsitteet vaativat seurakseen myös medialukutaitoa; sosiaalista osallistumista ja jakamista digitaalisessa verkossa ja tämän toiminnan hallitsemista. Osallistua voi kuka tahansa, kunhan hänellä on sen vaatimat tekniset ja taidolliset vaatimukset. Osallistuminen ei vaadi suositusta tai salasanaa. Yhteisö huolehtii itse siitä, että sen julkaisema aineisto on validia. (Kupiainen 2006.)

Sille, saavatko keskustelijat toisiltaan tukea, pohjustan vertaistuen ja vertaistukiryhmien käsitteen avulla. Keskustelupalstoilla kirjoittavat ihmiset muodostavat verkoston. Tämä verkosto voi olla osana heidän sosiaalista tukiverkkoaan, jonka muodostavat sukulaiset, ystävät ja muut tärkeät henkilöt. Tästä verkostosta voidaan myös käyttää nimitystä vertaistukiryhmä. Vertaistukiryhmään eli oma-apuryhmään kuuluvat ihmiset jakavat samankaltaisen elämäntilanteen tai mahdollisesti jonkin yhteisen ongelman. He pyrkivät keskenään ratkaisemaan ongelmat ja jakavat yhteisiä kokemuksiaan. (Nylund 1996, 194.)

Keskeisinä taustakäsitteinä tutkimuksessani kuvailen adoptioprosessia sekä internetiä ja sen mahdollisuuksia. Ilman näitä aihe olisi jäänyt hyvin irralliseksi. Verkossa tapahtuvaa oppimista ja vertaistukea olisi vaikea hahmottaa, ellei näihin käsitteisiin liitetä sitä, ketkä oppivat ja saavat tukea sekä mikä tarjoaa mahdollisuuden tämän kaltaiseen toimintaan.

Keskustelupalstojen tarjoamaa vertaistukea on tutkittu jonkin verran, samoin verkossa tapahtuvaa formaalia oppimista ja opiskelua. Sitä vastoin keskustelupalstoilla tapahtuvaa, informaalista oppimista ei Suomessa ole tutkittu, joten uskon, että tutkimukseni voi herättää ajatuksia siitä, mitkä ovat keskustelupalstojen tarjoamat mahdollisuudet oppimisen näkökulmasta katsottuna.

1 Sosiaalinen tuki

1.1 Vertaistukiryhmät

Ihmiset saavat läheisiltä henkilöiltään sosiaalista tukea. Sitä pystyvät antamaan esimerkiksi sukulaiset, ystävät tai työtoverit. Sosiaaliset verkostot voivat muodostua myös laajemmista ryhmistä ja muodostaa erilaisia vertaistukiryhmiä. Perinteisesti nämä vertaistukiryhmät eli oma-apuryhmät ovat ryhmiä, jotka kokoontuvat tietyssä paikassa tiettyyn aikaan, eli niiden toiminta on konkreettista. Oma-apuryhmä voi olla ryhmä, jonka muodostavat henkilöt, jotka ovat samanlaisessa elämäntilanteessa tai joilla on jokin yhteinen ongelma. Heillä on halu jakaa kokemuksiaan muiden kanssa ja tällä tavoin pyrkiä keskinäisesti ratkaisemaan tai lieventämään henkilökohtaista ongelmaansa tai elämäntilannettaan. (Nylund 1996, 194.)

Oma-apuryhmien toimintaperiaatteisiin kuuluu yleensä se, että niihin osallistuminen on väliaikaista. Oma-apuryhmien jäsenilleen tarjoama tuki voi parantaa heidän itsetuntoaan ja heidän taitoaan selviytyä erilaisista kriisitilanteista. Ryhmät sopivat vain joillekin ihmisille ja tiettyihin elämäntilanteisiin, tästä johtuen ne eivät voi kokonaan korvata ammattityöntekijöiden palveluita. (mt. 204.)

Adoptioperheille vertaistukiryhmät ovat tärkeä tukimuoto. Internetin käytön ollessa osana jokapäiväistä elämää ovat anonyymit, verkossa kokoontuvat keskusteluryhmät nousseet yhdeksi oleelliseksi tukimuodoksi. Adoptiota suunnittelevat henkilöt tai jo adoptoineet saavat näistä ryhmistä sen kaltaista tukea, mitä voivat antaa heti ne ihmiset, jotka ovat itse samanlaisessa elämäntilanteessa tai ovat läpikäyneet samankaltaisen prosessin.

1.2 Vanhempien vertaistukiryhmät

Vanhempien vertaistukiryhmiä on tutkittu jonkin verran. Suurin osa tutkimuksista, jotka sivuavat vanhemmuutta ja vertaistukea, ovat rinnastettavissa myös tähän tutkimukseen. Se, onko vanhemmuus biologista vai adoptiovanhemmuutta, ei aina vaikuta siihen, mitä vertaisryhmältä odotetaan ja miksi siihen halutaan kuulua. Lähtökohdana on, että pienten lasten vanhempien, erityisesti äitien, vertaistuen

tarve on ilmeinen. He ovat tässä vaiheessa enemmän yksin kuin kenties missään muussa elämäntilanteessa. (Munnukka & Kiikala 2001, 514.)

Tutkittuaan kolmea erilaista äitiryhmää, joista kaikki olivat oma-apuryhmiä, Sari Vanhanen-Silvennoid (1996, 227-234.) on tullut tulokseen, että äitiryhmät perustuvat puhuttuun kulttuuriin. Tavallaan ryhmissä on kyse tiedosta ja tiedonvaihdosta, omien kokemusten ja äitiyteen liittyvän asiantuntijatiedon välisestä suhteesta. Jaettu äitiys merkitsee omakohtaisen äitiyden työstämistä, mutta myös omakohtaisen tiedon haltuunottoa.

Äitiryhmä tarjoaa tilaisuuden vertailla omia ja toisten kokemuksia äitiydestä ja äitinä olosta. Ryhmissä puhutaan erilaisista ongelmista, joita äidit kohtaavat. Puheenaiheet voivat myös liittyä tavallisiin käytännön tilanteisiin tai erilaisiin, henkilökohtaisiin elämäntilanteisiin liittyviin pohdintoihin. Moni ryhmissä käyvä pitää asiantuntijatietoa (esimerkiksi neuvoloiden opastusta) ja ryhmän tarjoamaa tietoa, joka perustuu kokemuksiin, rinnakkaisena tietona, joka ei sulje toistaan pois.

Anu Elina Talvikoski (2004, 51-58) on pro gradu-työssään tutkinut suomalaisten yksinadoptoivien äitien vertaistukiryhmiä. Hänen mukaansa näille naisille kolme keskeisintä seikkaa vertaisryhmissä olivat niiden tarjoama mahdollisuus verkostoitua samassa tilanteessa oleviin henkilöihin, vertaisryhmän merkitys dialogisena yhteisönä sekä vertaisryhmä kokemuseräisen tiedon tuottajana. Näistä kaksi ensimmäistä kohtaa tiiviisti vertaisryhmän tehtävän tuen tarjoajana, kolmannen kohdan yhdistän vertaistukiryhmän merkitykseen arkipäivän oppimisprosessissa.

Lapsen odotusvaiheessa verkostoituminen ei useinkaan tarkoittanut tiivistä yhteydenpitoa, tärkeänä koettiin tietoisuus siitä, että on olemassa myös muita yksin adoptoivia ja heihin on olemassa toimiva yhteys. Vertaisryhmän kautta heihin oli luotu ensikontakti, jonka kautta myöhempi yhteydenpito olisi mahdollista. Vertaisryhmä dialogisena yhteisönä tarjoaa mahdollisuuden keskusteluun ja kokemusten vaihtamiseen.

2 Arkipäivän oppiminen (informaali oppiminen)

2.1 Mitä arkipäivän oppimisella tarkoitetaan

Nykyään oppiminen liittyy yhä kiinteämmin erilaisiin sosiaalisiin tilanteisiin, ihmissuhdeverkostoihin ja vaihtuviin toimintaympäristöihin. Sille ominaisia piirteitä ovat informaalisuus, satunnaisuus ja kiinteä yhteys erilaisiin elämäntilanteisiin. (Aittola 2002, 60-61.) Oppimista, joka tapahtuu arkipäivän tilanteissa, on perinteisesti pidetty vähemmän merkityksellisenä kuin formaalisten koulutusinstituutioiden tuottamaa oppimista. Sitä on jopa kuvailtu sanoin: ”pientä, jokapäiväistä ja vähäarvoista”. Arkipäivän oppimisen merkitys on kuitenkin lisääntynyt vapaa-ajan lisääntymisen, uuden informaatioteknologian ja sähköisen median yleistymisen myötä. (Aittola & al 1997, 23.)

Arkipäivän oppiminen voidaan tiivistetysti määritellä oppimiseksi, joka tapahtuu ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Tässä ihmisten arkipäiväisessä elämässä on kyse usein hyvin rajoitetusta kokemuksesta, joka tuottaa suhteellisen rajattuja oppimiskokemuksia. Arkipäivään orientoitua oppiminen on tärkeää, koska se tapahtuu suhteellisen pienissä, läheisissä ja tutuissa toimintaympäristöissä. (Aittola 2002, 60-61.)

Arkipäivän oppiminen ei itsessään pysty tuottamaan kaikkia ihmisen tarvitsemia tietoja ja valmiuksia, joiden avulla ihmiset voivat orientoitua yhä kompleksisempaan maailmaan. Arkipäivän oppiminen saa jatkuvasti uusia mahdollisuuksia ihmisten elämämaailman kautta. (mt. 60-61.) Arkipäivän oppimisessa opitaan myös omien virheiden kautta. Ihmiset eivät aina täsmällisesti osaa kertoa, mitä ovat missäkin tilanteessa oppineet. (Aittola & al 1997, 22.)

2.2. Arkipäivän oppimisen erilaiset muodot ja erityispiirteet

Arkipäivän eli informaalista oppimisesta voidaan erottaa erilaisia oppimisen muotoja. Ensimmäisenä ovat tavoitteelliset oppimisprojektit. Näihin projekteihin kuuluvat ne työhön ja vapaa-aikaan liittyvät tehtävät, jotka ovat tavoitteellisia ja tiedostettuja. Toisena informaalin oppimisen muotona on

kokemuksesta oppiminen. Tässä lähdetään siitä oletuksesta, että oppimista tapahtuu lähes kaiken toiminnan yhteydessä kokemuksen kautta. Oppiminen voi olla hyvin tehokasta, vaikkei toiminnalle ole asetettu mitään täsmällisiä oppimistavoitteita. (Tuomisto 2002, 39.)

Tämän tutkimuksen kannalta tärkeäksi nostan tämän kokemuksesta oppimisen. Internetin keskustelupalstalla vierailevat vanhemmat eivät todennäköisesti hae tietoisesti oppia, eivätkä pyri minkäänlaisiin oppimistavoitteisiin. Kuitenkin he palstoilla vieraillessaan jakavat omia oppimiskokemuksiaan, omia arkipäiväisiä havaintojaan siitä, miten asiat on ratkaistu heidän perheessään. Samalla nämä keskustelijat lukevat muiden kirjoituksia ja vastauksia kysymyksiin ja mahdollisesti tiedostamattaan oppivat jotain uutta.

Arkipäivän oppiminen voi olla joko tavoitteellista tai tavoitteetonta. Tiedostomattomassa oppimisessa tavoitteet eivät ole toimintaa ohjaavia tekijöitä. Aikaisemmin ajatuksena on ollut, että arkipäivässä tapahtuva oppiminen tuottaa nimensä mukaisesti vain arkitietoa. Sen ei katsottu muodostavan mitään systemaattista järjestelmää eikä selittävän ilmiöiden ristiriitaisuutta. Nykypäivän käsityksen tämän lajin oppimista voi olla monenlaista. Jatkuva itsereflektio, oman elämän tulkinta ja uusien merkityssisältöjen hakeminen, nähdään olennaisena tekijänä. Oppimisympäristönä on luonnollinen ympäristö, mikä koetaan oppimisen kannalta positiiviseksi, edellyttäen kuitenkin sitä, että ympäristö tarjoaa todellisia kehitymis- ja osallistumismahdollisuuksia.

Arkipäivän oppimisen tuottama arkitieto on tärkeää elämässä selviytymisen kannalta. Tieto on kuitenkin rajoittunutta ja sitä ei ole helppoa soveltaa uusiin tilanteisiin. Aina arkitiedon ja teoreettisen tiedon välillä ei ole suurta eroa ja arkitiedon arvostuskin vaihtelee huomattavasti. Usein arkitiedon merkitystä korostavat eniten vähän koulutetut ja sosiaalisesti alhaisessa asemassa olevat. Usein he ovatkin arkitiedon kohderyhmä. He eivät yleensä juuri aseta painoa muodollisille tutkinnoille. Jos informaali oppiminen otettaisiin paremmin huomioon sekä työssä että muussa yhteiskunnallisessa elämässä, olisi mahdollisuus, että yhteiskunnallinen eriarvoisuus vähenisi. (mt. 51-52.)

Arkitieto on nimenomaan sitä tietoa, mitä internetin keskustelupalstoilla välitetään. Kysymykset liittyvät usein siihen, millaisia kokemuksia muilla on kyseisistä asioista. Kysymykset liittyvät myös muihin kuin puhtaasti arkipäivän tietoon liittyviin asioihin. Esimerkiksi kysymykset, jotka liittyvät

lapsen terveyteen, ovat formaalin ja informaalin tiedon välimaastossa. Osa muille keskustelijoille välitettävästä tiedosta on faktapohjaista, asiantuntijatietoa, mille on olemassa selkeät perusteet. Tähän tietoon on yhdistetty arkipäiväistä, kokemuksen synnyttämää tietoa. Tämänkaltaisen tiedonjakaminen voi olla kyseenalaista. Vaatii suurta luottamusta uskoa keskustelupalstoilla esitettyyn tietoon sen sijaan, että etsisi tiedon internetiä luotettavammista lähteistä, esimerkiksi sairauksien osalta lääkäriltä tai neuvoloista.

2.3 Millaisissa tilanteissa arkipäivän oppimista tapahtuu?

Kaikelle arkipäivän oppimiselle on olennaista konteksti ja tilannesidonnaisuus; oppiminen tapahtuu aina jossain tilanteessa ja suurin osa oppimisesta tapahtuu etsittäessä ratkaisuja erilaisiin, päivittäin esiin tuleviin ongelmiin. Arkielämän tärkeimmiksi oppimisympäristöiksi voidaan mainita valtio, koulutus, perhe, työ, vapaa-aika, mediat, markkinat, kulutus ja ystävät. (Aittola 2002, 67-68.)Tähän tutkimukseeni liittyen näistä kohdista nostaisin tärkeimpinä esiin vapaa-ajan, mediat ja ystävät.

Ihmisen vapaa-aikaan sisältyy monipuolisia oppimisen mahdollisuuksia. Toimiessaan erilaisissa arkielämän rooleissa, organisaatioissa ja yhdyskuntansa jäsenenä ihmiset hankkivat ja myös tarvitsevat monia sellaisia ja valmiuksia, joita olisi vaikea välittää muodollisen koulutuksen parissa. Vapaa-ajan harrastukset tarjoavat mahdollisuuden moninaisiin oppimisprosesseihin.

Sähköisille medioille sekä niiden tuottamille kokemuksille on tyypillistä nk. sekundaarikokemusten runsaus. Näillä sekundaarikokemuksilla tarkoitetaan sähköisten medioiden tuottamia kuvauksia, imagoja ja elämäntapoja, joista ihmiset voivat saada tietoja ja kokemuksia, vaikka he eivät itse osallistu havainnoimaansa toimintaa. Tästä syystä nämä oppimiskokemukset poikkeavat olennaisesti muusta arkipäivän oppimisesta.

Perhetilanteet ja erilaiset ihmissuhteet mahdollistavat sosiaalisia ja persoonallisia oppimiskokemuksia. Näissä on kyse monimutkaisten sosiaalisten taitojen, kommunikaation ja vuorovaikutuksen opettelusta. Aittola mukailee Ivar Frönesin havaintoja todetessaan ihmisten keskinäisissä kanssakäymisissään

kehittävän monipuolisia interaktiivisia vuorovaikutustaitoja ja mahdollistavat erilaisten perspektiivien omaksumisen ja kyvyn toimia ryhmissä. (Aittola 2002, 67-77.)

3 Yhteistoiminnallinen oppiminen ja asiantuntijuus

3.1 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Ihmiset, jotka hallitsevat yhteistyön muiden kanssa, ovat oppineet aikuisten hiekkalaatikon pelisäännöt, he osaavat jakaa lelunsa muiden kanssa. Tämä lelujen jakaminen ei tarkoita tässä tapauksessa konkreettisten tavaroiden jakamista, vaan kyse on jostain aivan muusta. Ihmiset, joille tämä jakaminen on arkipäivää, ovat oppineet sen, kuinka tarjota ideansa ja uskomuksensa, elämänviisautensa muiden ihmisten käyttöön. (Bruffee 1995.) Tämänkaltaisen toiminnan, tietojen jakamisen ja yhteistyön muiden kanssa, aikaansaa usein jotain, josta voidaan käyttää nimitystä yhteistoiminnallinen oppiminen.

Yhteistoiminnallinen oppiminen liittyy sosiokulttuurisen oppimisen teorioihin. Näissä teorioissa korostetaan oppimista ja tietojen sekä taitojen syntymistä todellisessa toiminnassa vuorovaikutuksessa (<http://wikipedia.org/wiki/yhteistoiminnallinenoppiminen>.) Jokaisella yhteisöllä ja kulttuurilla on oma kielensä, tietämyksensä ja arvonsa, jotka täytyy ottaa huomioon. Ryhmät ja yhteisöt vaikuttavat jäseniinsä, heidän täytyy sekä kehittää omia yhteisöjään että opetella toimimaan osana niitä. (Susimetsä 2006, 71.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen tarkoittaa opiskelua yhdessä muiden kanssa. Se käsittää jaettujen merkitysten ja yhteisen ymmärryksen rakentamista ihmisten kanssa. Yleensä edellytyksenä on myös yhteisiin tavoitteisiin ja jaettuun toiminnan arviointiin sitoutuminen. Oppimisen tuloksena voi syntyä ainutkertaisia tuotoksia, joita ei tavallisessa yhteistyössä välttämättä syntyisi. (Häkkinen & Arvaja 1999, 209.)

Yhteistoiminnalliseen oppimiseen liittyviä sovelluksia on olemassa runsain mitoin, näistä vanhimpia ovat perinteiset luku- ja opintopiirit. Uusimpien sovellusten avulla yhteistoiminnallinen oppiminen voi olla hyvin kollektiivista. Nämä uudet sovellukset nojaavat nykyaikaiseen teknologiaan ja käyttävät

hyväkseen esimerkiksi tietoverkkoja. Sen perusteella myös erilaiset internetin keskustelupalstat kuuluvat tämän kaltaisen oppimisen piiriin. (<http://wikipedia.org/wiki/yhteistoiminnallinenoppiminen>.)

Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteita ovat positiivinen riippuvuus, avoin- ja monipuolinen vuorovaikutus, yhteistyötaidot, vastuu omasta ja toisten oppimisesta sekä ryhmän ja oman toiminnan arviointi (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/yhteiso.html>). Näistä kohdista keskeisinä verkkokeskustelujen kannalta nostan esiin positiivisen riippuvuuden ja avoimen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen.

Positiivinen riippuvuus kuvaa ryhmän jäsenten tunnetta siitä, että he ovat samassa veneessä. Ryhmän tavoite on yhteinen ja kukaan ei saavuta sitä yksin. Ryhmän jäsenet toimivat sekä asiantuntijoina että oppijoina. Ratkaistaessa kysymyksiä on kaikilla mahdollisuus tuoda oma osaamisensa muiden käyttöön. Ryhmä pyrkii tuottamaan kysymykseen vastauksen yhteisen keskustelun avulla. Avoimen ja monipuolisen vuorovaikutuksen avulla ryhmä pyrkii tasa-arvoiseen keskusteluun ja toisten kuuntelemiseen. Tämänkaltaisen hyvän vuorovaikutuksen edellyttää sitä, että ryhmän toimintaan osallistuvia ei arvostella eikä esitetä perusteetonta kritiikkiä. (mt.) Onnistuneissa verkkokeskusteluissa voidaan olettaa, että keskusteleva ryhmä toteuttaa kaikki nämä periaatteet ja edistää yhteisöllistä oppimista.

3.2 Yhteisöllinen oppiminen verkossa

Käsittelen yhteisöllistä oppimista verkossa lähinnä formaalin oppimisen kannalta. Tämä johtuu siitä, ettei informaalia verkko-oppimista käsittelevää tutkimusaineistoa ole julkaistu. Ohjattu verkko-oppiminen ja vapaamuotoinen, keskustelupalstoilla tapahtuva oppiminen luonnollisesti eroavat toisistaan monissa suhteissa. Keskustelupalstoilla tapahtuva oppiminen ei ole niin tietoista eikä pyri tiettyyn, tarkkaan määriteltyyn oppimistulokseen. Siitä ei saa arvosanoja eikä oppimisryhmä ole samalla tavoin määritelty kuin formaalissa verkko-oppimisessa. Samankaltaisuuksia niillä kuitenkin on. Oppijat eli keskustelijat toimivat yhdessä ja pyrkivät keskustelun avulla ratkomaan ongelmia ja pääsemään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Verkkoyhteisössä yhteistoiminnallisella oppimisella on samankaltaiset mahdollisuudet kuin muissakin ympäristöissä tapahtuvalla oppimisella, mutta tulee muistaa, että koneen välityksellä tapahtuva vuorovaikutus eroaa traditionaalisesta vuorovaikutustilanteesta. Suurimpia eroavaisuuksia on non-verbaalisen viestinnän puuttuminen. Kommunikaation laatu ei aina ole hyvää ja suoran palautteen antaminen voi olla vaikeaa. Myös sen tietäminen, ovatko muut ryhmän jäsenet lukeneet lähetetyt viestit, ei ole helppoa. Sosiaalinen käytös voi jäädä vajaaksi ja kommunikaatiokanavat voivat olla puutteellisia, ihmissuhteet persoonattomampia. Verkossa tapahtuva kommunikaatio sisältää negatiivisia puolia verrattuna reaali maailmassa tapahtuvaan kanssakäymiseen, mutta se ei välttämättä aina ole altavastaajan asemassa. (Susimetsä 2006, 89-90.)

Verkkoyhteisö voi pitää sisällään useita eri tekijöitä. Tärkein näistä on henkilöt, opettajat ja oppijat sekä oppijoiden välillä tapahtuva yhteisöllinen oppiminen. Henkilöt jakavat keskenään tavoitteita, joiden takia he ottavat osaa yhteisön toimintaan. He tarvitsevat yhteiset säännöt ja ohjeet, joiden avulla voivat määrittää toimintaansa. Teknologia antaa mahdollisuuden verkko-oppimiselle ja internet paikan, missä oppijat voivat kohdata toisensa. (Palloff & Pratt 2005, 8.)

Tehokkaasti toimiva verkkoryhmä koostuu tietyistä elementeistä, jotka ovat Palloffin ja Prattin (2005) luomassa mallissa yksilö, ryhmä, teknologia, tehtävä ja ohjaaja. Yksilön eli oppijaan voidaan liittää esimerkiksi tyytyväisyys prosessiin ja kyky tehdä töitä oman tahtinsa mukaisesti. Ryhmä estää eristäytymästä muista oppijoista ja tukee jäseniään. Teknologia tarjoaa mahdollisuuden kommunikointiin. Tehtävä toimii syynä yhdessä oppimiselle ja motivaation ottaa osaa toimintaan. Ohjaaja toimii vastuullisena vetäjänä. Nämä kaikki tekijät yhdessä muodostavat verkossa toimivan ryhmän, joka käyttää teknologiaa ratkaistakseen ongelmia, selvitelläkseen konflikteja, luodakseen normeja sekä kommunikoidakseen keskenään pyrkien luomaan tietoa. (McConnell 2006, 11-13.)

Verkon välityksellä tapahtuva yhteisöllinen oppiminen voidaan käsitteenä määritellä opiskelijoiden kokoontumisena yhteen omien koneidensa ja internetin välityksellä. Heidän päämääränsä on työskennellä ”opintopiirinä”, jakaen omat resurssinsa, tietämyksensä ja kokemuksensa muiden kanssa. Oppiminen ei tapahdu kontekstista irrallaan. Voidaan olettaa, että verkossa tapahtuvaan oppimiseen vaikuttavat vähintään neljä tekijää. McConnell mukailee Hodgsonin ja McConnellin (1992) sanoja määritellesään ne opiskelijoiden haluksi ottaa osaa tämän kaltaiseen toimintaan, opiskelijoiden ja

kouluttajien ymmärrykseksi verkko-oppimisen hyödyistä, opiskelijoiden aktiiviseksi oman työnsä arvioimiseksi ja sen havaitsemiseksi, että heillä on valta kontrolloida omaa oppimistaan. (mt. 11-13.)

Verkossa tapahtuva oppiminen pitää sisällään erilaisia uskomuksia esimerkiksi kouluttajan ja opiskelijoiden suhteesta sekä opiskelijoiden välisistä suhteista. Näistä voidaan mainita muutamana esimerkkinä oletukset siitä, että verkko-oppiminen perustuu ongelmakeskeiseen oppimiseen ja oppijoilla tulee olla mahdollisuus valita erilaisten oppimisvaihtoehtojen välillä. He pääsevät tavoitteisiinsa käymällä keskustelua kouluttajiensa ja opiskelutovereidensa kanssa. Tämän lisäksi oppiminen perustuu kriittiseen reflektioon, joka tapahtuu sosiaalisessa kontekstissa.

Oppiminen tapahtuu verkkoympäristössä, joka tukee oppijoita keskustelemaan ja jakamaan kokemuksiaan. Oikeanlainen ympäristö harjoittaa omien ideoiden jakamista, kehittää kommunikointitaitoja ja varmistaa sen, että oppijoilla on mahdollisuus kontrolloida omaa oppimistaan. Oppijat ovat vastuussa suunnitellessaan omaa oppimistaan ja tukiessaan muita heidän oppimisessaan. Kollektiivinen vastuu muodostuu keskeiseksi käsitteeksi sekä opettajien että opiskelijoiden kannalta. (McConnell 2006, 11-13.)

Tärkeimmät seikat, jotka puhuvat yhteisöllisen verkko-oppimisen puolesta ovat esimerkiksi verkkoympäristön tarjoama mahdollisuus opiskelijoiden syventää omaa osaamistaan. Heillä on mahdollisuus testata uusia ideoitaan jakamalla ne opiskelutovereidensa kanssa. Toistensa oppimista tukeva ryhmä on valmis antamaan kypsää ja kannustavaa kritiikkiä sekä palautetta. (Palloff & Pratt 2005, 7.)

Verkossa tapahtuva yhteisöllinen oppiminen pitää sisällään myös erilaisia haasteita. Ensimmäinen ja vaikea haaste on oppijoiden mahdollinen haluttomuus yhteisölliseen oppimiseen verkon välityksellä. Tähän ovat voineet vaikuttaa esimerkiksi aikaisemmat huonot kokemukset kyseisestä työmuodosta ja se, että osa opiskelijoista työskentelee mieluummin itsenäisesti kuin ryhmän kanssa. Toisena ongelmana sekä haasteena on osallistuminen oppimiseen ja sen mukanaan tuomat mahdolliset vaikeudet. Haasteita voivat asettaa esimerkiksi teknologia ja siihen liittyvät ongelmat. Pelkästään seikka, missä itse kukin osallistuu verkkokeskusteluihin voi olla epäselvää. Kaikilla ei ole kotonaan

internetyhteyttä. Opiskelijat saattavat ottaa osaa ryhmän toimintaan hyvin epätasaisesti, on niitä jotka hallitsevat keskusteluita sekä niitä, joiden mukana oloa on vaikea havaita.

Pelissäännöt ovat tärkeitä, jotta jokainen tietää, kuinka toimia ja miten mahdolliset konfliktit voidaan ratkaista. Viimeisenä haasteena voidaan mainita kulttuuriset eroavaisuudet ja niiden aiheuttamat ristiriidat. Ihmiset omaavat erilaisia tapoja kommunikoida. Kielenkäyttö ja nonverbaalinen viestintä eroavat toisistaan. Verkkoympäristö antaa mahdollisuuden käyttää vain sanallista viestintää, joten epäselvyyksiä voi helposti syntyä. Asiat, mistä ryhmässä keskustellaan, ovat myös hyvin yksilökohtaisia. Kaikki eivät halua tuoda omaa henkilökohtaista elämäänsä ja tunteitansa mukaan keskusteluihin. Tavot, millä ihmiset hankkivat tietoa itselleen, vaihtelevat myös suuresti. Jotkut luovat itselleen tietovarantoa pitkälti kirjallisen ja formaalin tietoaikaisen pohjalta, toiset taas luottavat esimerkiksi yhteisiin keskusteluihin ja niiden tuomaan tietoon.

Myös suhtautuminen konflikteihin vaihtelee. Siinä missä joku välttelee niitä viimeiseen asti, toinen taas antaa erimielisyydelle mahdollisuuden ja kykenee selvittämään ne rakentavasti. Päätöksentekotyylit eroavat toisistaan. Osa ihmisistä haluaa ryhmällään olevan selkeän johtajan, toiset toimivat taas parhaiten demokraattisesti. (mt. 31-38.)

Vesa Korhonen (2006, 245-246) on tutkinut ohjausta ja opiskelua verkossa. Hänen tutkimuksessaan todetaan verkkoyhteisön ryhmäytymisen ja yhteistyön kehittymisen kannalta tärkeiksi ryhmän aktiivijäsenet. Näiden aktiivijäsenten sidokset ryhmään ovat vahvoja. Heidän omakohtainen panoksensa auttoi keskusteluita kulkemaan eteenpäin niiden suvantovaiheissakin. Tutkimuksessaan Korhonen jakoi verkkoyhteisöryhmät hajanaiseen ryhmään ja kiinteään ryhmään. Hajanaisen ryhmän keskustelussa keskusteluita eteenpäin veivät lähinnä hajanaiset ja yksittäiset viestit. Vastavuoroisia viittauksia toisiin ja heidän ajatustensa jakamista oli hyvin vähän. Muita ohjaavat ja neuvovat viestit olivat vastuupettajan tai tutorin lähettämiä. Viestit olivat usein pitkiä ja referoivat suoraan jotain lähdetekstiä.

Ryhmässä, jonka toiminta oli kiinteää sekä sujuvaa, mielipiteiden ja ajatusten ilmaiseminen oli avoimempaa ja osallistuminen vastavuoroisempaa. Keskustelu oli monipuolista. Kiinteän ryhmän keskusteluissa oli mahdollista havaita merkitysten yhteistä rakentamista sekä yhteisöllisen

tiedonrakentamisen että yhteisen suoriutumisen avulla. Asiaa selventävät viestit ja pohditut kannanotot olivat tyypillisiä. Viestinnälle oli ominaista toisten mielipiteitä arvostava sävy. (mt.)

3.3 Kollektiivinen asiantuntijuus

Yhteistoiminnallinen oppiminen voi synnyttää ja pitää sisällään asiantuntijuutta. Asiantuntijuus käsittää muodollisen koulutuksen mukanaan tuoman vakiintuneen tietoperustan lisäksi epämuodollista tietotaitoa, hiljaista tietotaitoa ja terveen järjen käyttöä. Usein mukana on myös tunnetietoa tai sosiaalista taitoa, johon voidaan sisällyttää niin oman osaamisen säätely, ongelmanratkaisu, kommunikaatio kuin kulttuurinen tulkintakin. Nykyisin asiantuntijuudelle on tyypillistä vuorovaikutus sekä tietotaidon jakaminen. (Linnakylä & Kankaanranta 1999, 223-224.)

Kollektiivisella tasolla asiantuntijuus pitää Bereiterin ja Scardamalian mukaan sisällään etenevän keskustelun käsitteen. Tämä keskustelu ei pyri konsensukseen, vaan ehdotelmanomaiseen synteisiin. Tästä keskustelun osallistujat voivat tunnistaa edistymisensä verrattuna aikaisemmin omaamaansa tietoon. Yhteisöt, jotka heidän mukaansa rakentavat tietoa, ovat sen kaltaisia, että niiden rakenne ja dynamiikka saa ne jatkuvasti kehittämään kollektiivista tietoa ja taitoa. Tiedon tuottaminen liittyy kysymyksiin ja tavoitteisiin, jotka ovat yhteisön jäsenille läheisiä. Yhteisön jäsenillä on usein myös yksilöllisiä pyrkimyksiä tiedon tuottamisen suhteen, mutta tietoa rakentavaa yhteisöä luonnehtiva erityispiirre on silti kollektiivisten merkitysten ja ymmärryksen etsintä ja tiedon kasvattaminen. (Heiskanen 2006, 194-195.)

Keskustelijoiden keskinäinen tiedonmuodostus on sitä helpompaa, mitä enemmän yhteisiä käsityksiä he jakavat keskenään. Toisaalta taas liiallinen samanmielisyys asioista voi toimia myös negatiivisesti, uusien ideoiden ja yllättävien teemojen määrä keskustelussa on vähäisempää kuin heterogeenisemmässä ryhmässä. Keskustelu on uudistavan sijasta uusintavaa, se pyrkii säilyttämään voimassa olevat oletukset ja korostaa pysyvyyttä. Uudistava keskustelu taasen pyrkii kyseenalaistamaan aikaisemmat oletukset ja etsii uusia ratkaisuja ongelmiin. Yleensä tiedonmuodostuksessa uusintava ja uudistava keskustelu vuorottelevat keskenään. (Parviainen 2006, 178.)

Asiantuntijuuden jakaminen sekä yhteisymmärryksen rakentuminen asiantuntijayhteisöissä ja niiden ulkopuolella voi tapahtua niin kasvokkain kommunikoiden kuin myös verkkoympäristössä. Tietoverkkojen asiantuntijuus ei piile asiantuntijajärjestelmissä, vaan se keskittyy käyttäjäyhteisöihin ja verkostoihin. Nämä osallistuvat omalla panoksellaan asiantuntijuuden rakentamiseen sekä toimivat yhteisten päämäärien hyväksi tietojaan ja osaamistaan avoimesti jakaen sekä kehittäen. (Linnakylä & Kankaanranta 1999, 223-225.)

Kollektiivinen asiantuntijuus voidaan yhdistää myös internetin keskustelupalstoihin. Keskusteluun osallistujat pyrkivät jakamaan omaa osaamistaan muille. Keskusteluryhmät pyrkivät yhdessä ratkaisemaan kysymyksiä ja käyvät dialogia keskenään. Ryhmät ovat usein hyvin heterogeenisiä, vaikka niiden jäseniä yhdistäisikin joku tekijä. Käyty keskustelu voi olla samanaikaisesti uudistavaa ja uusintavaa.

4 *Adoptio*

4.1 *Miksi adoptio?*

Useissa tapauksissa lasta adoptoivilla pareilla on takanaan kipeä lapsettomuus ja sitä seuranneet pitkäkestoiset hedelmöityshoidot. Tahaton lapsettomuus on pariskunnille kehitys- ja elämäncriisi, joka vaikuttaa tavalla tai toisella heidän tulevaisuuteensa. Lapsettomuus johtuu joko jommastakummasta puolisoista tai heistä molemmista. Jos lapsettomuuden syy on vain toisessa, itse lapsettomuuden aiheuttaman kivun lisäksi hän saattaa pelätä puolisonsa hylkäämistä tai syyttelyä, vaikka vain sanatonta sellaista. Joissain tapauksissa tämä johtaa pariskunnan eroon, mutta monien kokemus on, että tämän kaltainen suru ja kipu lähentävät puolisoita. Usein pariskunta, joka kärsii lapsettomuudesta, kokee olevansa murheidensa kanssa yksin, sillä se on asia, josta puhutaan yleisesti ottaen hyvin vähän. (Krouvi 2003, 4.)

Tahattomasti lapsettoman pariskunnan päätyessä lapsettomuushoitoihin on edessä raskas aika. Läheskään jokaisella pariskunnalla hoidot eivät tuota haluttua lopputulosta, ainoastaan 25-30 prosentilla kaikista hoitoa saaneista naisista raskaus johtaa lapsen syntymään. Monilla raskaus saattaa alkaa, mutta päättyy keskenmenoon muutaman viikon sisällä. Osa pariskunnista on käynyt lapsettomuushoidoissa kymmeniä kertoja (mt. 8.)

Kaikkien lapsettomuuteen liittyvien vaiheiden ja tunteiden jälkeen pariskunnat pohtivat tulevaisuuttaan, miten tästä eteenpäin. Toipuminen raskaasta prosessista vie oman aikansa, mutta siitä ylipäästyään osa heistä on valmiita ottamaan omakseen toisen synnyttämän lapsen ja aloittamaan voimia vaativan adoptioprosessin. Lasta ei tulisi missään tapauksessa ottaa täyttämään oman biologisen lapsen jättämää tyhjää tilaa, vaan hänet tulisi hyväksyä perheenjäseneksi omana itsenään. Adoptiolasta ei tule pitää pariskunnan elämän sisällön antajana tai parisuhteen koossapitäjänä, hänen tulisi olla lapsen asemassa haluttu, toivottu ja rakastettu. (mt. 9.)

On myös olemassa ihmisiä, joille ensisijainen tapa perustaa perhe tai haaveilla sen perustamisesta, on adoptoida lapsi. Tähän voivat johtaa monet erilaiset syyt, joissain tapauksissa esimerkiksi ajatus maailman kaikista kodittomista lapsista ja mahdollisuudesta antaa heistä jollekin hyvä koti, voi ajaa

unelmaa adoptiovanhemmuudesta eteenpäin. Viimeaikaiset julkisuuden henkilöiden suorittamat kansainväliset adoptiot ovat saattaneet vahvistaa tätä katsantokantaa. Se, kuinka moni tämän kaltaisten syiden takia adoptiosta haaveileva päätyy loppujen lopuksi aloittamaan adoptioprosessin on arvoitus, kovin suuri se ei missään tapauksessa ole. Erään adoptioäidin sanoja lainaten, ensisijaisesti adoptio perustuu aina itsekkäisiin ratkaisuihin, suurena maailmaa parantavana eleenä sitä ei tule pitää.

4.2 Adoptioprosessi

Keskityn tässä tutkimuksessani nimenomaan kansainvälistä adoptiota hakeviin henkilöihin, joten tämä kappale käsittelee sitä prosessia, minkä käyvät läpi ne henkilöt, jotka eivät halua adoptoida kotimaasta. Tähän ratkaisuun päädyin adoptiokeskustelupalstoja hetken seurattuani. Lähes kaikki lukemani kirjoitukset käsittelevät ulkomailta tapahtuvaa adoptiota, joten uskon, että adoptioijien joukossa kotimaasta adoptoivat ovat selkeä vähemmistö. Osin nämä kaksi prosessia ovat hyvin samankaltaisia, mutta pieniä eroavaisuuksia löytyy.

Järjestäytynyt kansainvälinen adoptiotoiminta alkoi Suomessa vuonna 1985, tällöin adoptiolaki uudistettiin ja siihen sisältyi ensimmäistä kertaa säädöksiä kansainvälisestä adoptiosta. Vuoteen 2005 mennessä Suomeen oli adoptoitu ulkomailta yhteensä noin 2600 lasta. Lapsen adoptoiminen edellyttää hakijoilta adoptioneuvontaan osallistumista. Suomessa adoptioneuvontaa järjestää kolme palvelunantajaa: Interpedia ry, Pelastakaa Lapset ry ja Helsingin kaupunki. (Karhumäki 2005, 11-12.)

Adoption tarkoitus on edistää lapsen parasta. Adoptiosta ei saa luvata tai antaa korvausta. Vain kulut, jotka ovat aiheutuneet suoraan adoptioprosessista, voidaan korvata. Adoptionlapsen tulee saada perheessä sama asema kuin mahdollisten biologisten lasten. (LOL 153/85.)

Adoptioneuvonta

Virallisesti adoptioprosessi käynnistyy hakijoiden ottaessa yhteyttä kotikuntansa sosiaalityöntekijään kotiselvitystä ja adoptioneuvontaa varten (Karhumäki 2005, 11-12). Adoptioneuvonnan tärkein osa on selvitysvaihe, joka on eräänlaista perheen valmennusta ja arviointia (Ottolapsineuvonta 1998, 15).

Adoptioneuvonnan aikana perheen oma sosiaalityöntekijä keskittyy käymään adoptiota hakevien henkilöiden kanssa läpi erilaisia kysymyksiä, jotka voivat liittyä esimerkiksi heidän omaan vanhemmuuteensa tai tulevan lapsen kehitykseen. Käytännöllisesti katsoen koko hakijoiden elämäntilanne, esimerkiksi elämäkatsomus, harrastukset, taloudellinen tilanne ja terveys, on tarkastelun kohteena. Neuvonnassa ei sivuuteta arkojakaan asioita, esimerkiksi hakijoiden seksuaalisuutta. Neuvonnassa otetaan huomioon myös suvun- ja ympäristön reaktiot. Sosiaalityöntekijää tavataan keskimäärin neljästä viiteen kertaa, ainakin yksi näistä tapaamisista tapahtuu kotioloissa. (Peltoniemi-Ojala 1994, 41.)

Adoption edellytykset

Adoptioneuvonnan aikana tehdään selvitys hakijoista ja heidän motiivistaan adoptioon. Hakijoille on asetettu tiettyjä kriteerejä. Ensimmäisenä niistä voidaan mainita ikä. Adoptiota harkitsevan henkilön tulee olla täyttänyt 25 vuotta, yläikärajaa ei ole määritelty. (Ottolapsineuvonta 1998, 16.) Käytännössä kuitenkin pyritään siihen, ettei hakijoiden ja lapsen välillä olisi ikäeroa enempää kuin 45 vuotta. Kaikissa maissa on ikärajaehtoja, mutta ne vaihtelevat. Esimerkiksi Kolumbia suosii nuoria hakijoita, Kiina hieman varttuneempia. (Karhumäki 2005, 19-20.)

Adoptiota voivat hakea aviopuolisot yhdessä tai yksinelävä henkilö. On olemassa maita, jotka eivät luovuta lapsia yksinäisille henkilöille. Myös hakijoiden perhetilanne otetaan huomioon. Esimerkiksi onko perheellä ennestään lapsia ja ovatko nämä adoptoituja vai biologisia. Jotkut maat antavat lapsia vain lapsettomille pariskunnille, toiset suosivat mielellään jopa suurperheitä. Kaikki kontaktimaat edellyttävät pariskunnilta sen, etteivät he pyri adoptioprosessin aikana biologiseen raskauteen. Keskeytynyt adoptioprosessi aiheuttaa aina vähäisten resurssien valumista hukkaan. (mt. 19-20.)

Hakijoiden terveydentila arvioidaan. Heidän tulee hankkia lääkärintodistus terveydentilastaan adoptioneuvontaa varten. Terveydentilaa arvioitaessa kiinnitetään huomio niihin seikkoihin, jotka saattaisivat rajoittaa lapsen mahdollisuuteen saada hyvää hoitoa. Sekä fyysisen että psyykkisen puolen tulee olla kunnossa. Tarkalla terveys selvityksellä pyritään ajamaan lapsen etua. Lapsi on jo kertaalleen menettänyt läheiset ihmissuhteet, tämän takia on tärkeää, että hakijoiden elinikäennuste on vähintään lapsen täysi-ikäisyyteen saakka. (Ottolapsineuvonta 1998, 19.) Rajatapauksissa vaatimus on

tulkinnanvarainen. Jos hakija on sairastanut esimerkiksi syöpää, tulee hänellä olla lääkärin todistus viiden vuoden oireettomasta jaksosta. (Karhumäki 2005, 20.)

Adoptiohakijoiden taloudellisen tilanteen oletetaan olevan kunnossa. Taloudellisten ongelmien ei tulisi haitata lapsen mahdollisuutta kehittyä. Neuvonnassa voidaan kiinnittää huomiota hakijoiden työtilanteeseen, työaikoihin ja mahdollisuuteen olla riittävän pitkä aika olla kotona lapsen kanssa ennen päivähoitoon tai kouluun siirtymistä. Myös perheen asuntoon sekä asuinympäristöön kiinnitetään huomiota. Asunnossa tulee olla riittävästi tilaa lasta varten. Asunto ei saa myöskään sijaita liian syrjäisessä paikassa vaan lapsella tulee olla mahdollisuus päivittäiseen kanssakäymiseen ikätovereidensa kanssa. (mt. 8).

Adoptiota hakevien henkilöiden motiivit ovat tarkastelun kohteena. Lähtökohtana pidetään selkeää halua saada lapsi ja hoitaa häntä. Jos adoptiota hakee pariskunta, tulisi molemmilla olla yhteneväiset motiivit adoption suhteen. Jos adoptiota hakevilla henkilöillä on taustallaan lapsettomuutta, olisi tämä asia hyvä läpikäydä surun ja pettymyksen osalta, adoptiolapsi ei saisi olla vain toiseksi paras vaihtoehto. (Ottolapsineuvonta 1998, 20.)

Adoptiota hakevien pariskuntien suhteen tulisi olla vakaalla pohjalla, eli heillä ei saa olla sillä hetkellä elämässään mitään sellaista kriisiä, mikä tulisi viemään kohtuuttomasti voimavaroja esimerkiksi lapsen kasvatustavasta hoitamiselta. Vaikka avioeroja tapahtuu myös adoptioperheissä, ei prosessia tulisi aloittaa, mikäli merkkejä mahdollisesta erosta on havaittavissa. (Karhumäki 2005, 20.)

Hakijoiden persoonaan kiinnitetään huomiota ja heidän kasvatustaitojensa pyritään arvioimaan. Heiltä toivotaan joustavuutta ja ristiriitojen ratkaisukykyä. Sopeutuvuus, lapselle tilaa antava ja lapsen omaleimaisuuden hyväksyminen on tärkeää. Hakijoiden tulee hyväksyä lapsen erilaisuus ja hänen identiteettiään on tärkeä ymmärtää sekä tukea. Jos hakijoilla on omassa taustassaan hylätyksi joutumisen kokemuksia ja heidän lapsuutensa on ollut rikkonainen, on näiden seikkojen läpikäynti tärkeää. (Ottolapsineuvonta 1998, 22.)

Adoptoitava lapsi ei tule osaksi vain omaa perhettään, vaan hän tulee osaksi koko sukua. Hänelle tulevat kaikki ne oikeudet, mitkä kuuluvat myös biologisille lapsille. Onkin tärkeää, että sukulaisia

valmistetaan tulevaan tilanteeseen ja annetaan asianmukaista tietoa sekä joissain tapauksissa mahdollisuus kypsyä rauhassa ajatukseen. (Ottolapsineuvonta 1998, 17.)

Kotiselvitys

Adoptioneuvonnan selvitysvaiheen loppupuolella hakijoista tehdään kotiselvitys. Se on lausunto, jonka sosiaalityöntekijä kirjoittaa hakijoista sosiaali- ja terveysministeriön kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunnalle. (Karhumäki 2006, 13.) Kotiselvitys pitää sisällään tietoa perheen elämästä, heidän taustastaan ja halustaan saada lapsi. Hakijoilla on oikeus lukea itsestään tehty selvitys ja esittää siitä kommentteja. Adoptioprosessin edetessä kotiselvitys edustaa perhettä ulkomailla. (Peltoniemi-Ojala 1999, 58.)

Kunnilla on lakiin perustuva velvollisuus järjestää kotiselvityksiä varten tarvittavat sosiaalityöntekijän palvelut. Osalla nämä palvelut hoituvat omin voimin, osa ostaa palvelut Pelastakaa Lapset ry:ltä. Joissain kunnissa kotiselvityksen ja neuvonnan aloittaminen voi venyä jopa kahteen vuoteen suuren hakijamäärän vuoksi. Kun prosessissa päästään alkuun, sen minimikesto on vähintään puoli vuotta. Kotiselvityksen osalta ulkomailta adoptiivien prosessi eroaa kotimaan adoptiokäytännöistä. Kotimaan adoptiota hakevat jäävät neuvonnan jälkeen odottamaan tietoa adoptiolapsen saamisesta. (Karhumäki 2006, 13.)

Lapsen saapuminen kotiin

Adoptioprosessin loppusuora alkaa hämmöittää, kun hakijat saavat tiedon siitä, että heitä varten on valittu lapsi, joissain tapauksissa jopa kaksi lasta, esimerkiksi sisarukset. Lapsi saapuu uuteen kotiinsa ja yhteinen elämä voi alkaa. Usein sanotaan, että ensimmäiset viikot ovat helppoja. Sekä tuoreilla vanhemmilla että lapsilla kielteiset tunteet pysyvät pinnan alla, niitä ei uskalleta näyttää. Aika kuluu totutella uuteen perheeseen ja elämäntilanteeseen Yleensä aina ajan kuluessa adoptio aiheuttaa vanhemmille ja lapsille eri tasoisia ongelmia. Vanhemmat voivat kokea, että heidän ei ole varaa epäonnistua tehtävässään. Monien mielestä heihin kohdistuu ulkopuolisia paineita. Myös kauan kaivattu lapsi saattaa osoittautua kuviteltua vaikeammaksi. Lapsen kokema suuri elämänmuutos purkautuu erilaisina oireina, hän saattaa itkeä paljon, raivota ja valvottaa. Siinä missä biologisen lapsen

synnyttyä vanhemmat saavat usein tarvitsemansa levon vauvan nukkuessa päivisin, ei adoptiolapsi kenties ole tottunut päiväuniin tai koe niitä tarvitsevansa. Hän aloittaa heti täysipäiväisen touhuamisen, johon vanhemmilla ei ole mahdollisuutta vähitellen, lapsen kasvaessa tottua. Vanhemmat, varsinkin äiti, voivat mieltää entisen elämänsä vaihtuneen ympärivuorokautiseen huolenpitoon. (Peltoniemi-Ojala 1999, 115-117.)

Lapsen osalta uuteen kotiin saapuminen alkaa sillä, että hän pyrkii ottamaan takaisin sen, mistä on aikaisemmassa elämässään jäänyt paitsi. Hän pyrkii tyydyttämään niin fyysiset kuin henkiset tarpeensa. Tarrautuminen jompaankumpaan tai molempiin vanhempiin on hyvin yleistä. Alkuaikoina adoptoidut lapset syövät erittäin paljon, ennen kuin tottuvat siihen, että ruokaa on tarjolla joka päivä, useamman kerran. Lapsi saattaa alkuvaiheen jälkeen taantua kehityksessään. Tällä hän pyrkii paikkamaan vaikeiden olosuhteiden jättämiä aukkoja. Adoptiolapsen alkuaikojen käytösmallia on vaikea arvata etukäteen, se saattaa vaihdella ylivilkkaudesta lamaantuneisuuteen ja raivoamisesta liialliseen kiltteyteen. (mt. 120.)

Osalla adoptiovanhemmista paineet kasvavat liian suuriksi ja lapsen kotiin saapumisen jälkeen, suuren unelman toteuduttua, he masentuvat. Post Adoption Depression Syndrome on synnytyksen jälkeiseen masennukseen verrattavissa oleva tila. Tähän masennukseen yksi apukeino on liittyä vertaistukiryhmään ja jakaa tuntejaan muiden adoptiovanhempien kanssa. He voivat omalta osaltaan keventää taakkaa ja tarjota keskustelua apua niissä tilanteissa, kun adoptiovanhemmat kokevat olevansa umpikujassa. (Bond 1995.)

4.3 Adoptioperheiden tukipalvelut

Adoptioprosessi ja adoptiovanhemmuus vaativat siihen ryhtyneiltä henkilöiltä paljon voimavaroja. Adoptioneuvonta eri vaiheineen saattaa nostaa esiin paljon kysymyksiä omasta itsestä, parisuhteesta, elämäntilanteesta, mahdollisesta lapsettomuudesta ja omasta riittävydestä tulevan vanhemmuuden suhteen. Interpedian, yhden kolmesta suuresta adoptiopalvelujen tarjoajasta, palveluihin kuuluvat tukipalvelut, jotka tarjoavat vertaistukea ja asiantuntija-apua vanhemmille. Nämä tukipalvelut auttavat tulevia adoptiovanhempia valmistautumaan edessä oleviin muutoksiin. Tätä tukea tarvitaan vielä

senkin jälkeen, kun lapsi on saapunut kotiin. Tukea vanhemmille tarjoavat esimerkiksi yhdyshenkilöperheet ja adoptiokuraattori. (<http://www.interpedia.fi/adoptio/tukipalvelut.html>.)

Interpedian järjestämässä valmennuksessa käsitellään kansainvälisen adoption erityiskysymyksiä. Ne kestävät kaksi viikonloppua ja keskittyvät ensisijaisesti lapseen, hänen taustoihinsa ja adoptioon luovutuksen syistä, lapsen sopeutumisesta, ympäristön suhtautumisesta ja omista adoptiovanhemmuuden motiiveista. Kursseilla aiheina ovat esimerkiksi lasten terveys, hakumatka, suhde lapsen synnyinmaahan ja sen kulttuuriin sekä oma jaksaminen. Kursseilla vierailee adoptiovastaava ja muutama vierailijaperhe, joilla on jo adoptiolapsi. Adoptiokuraattori on myös ”virallista” tietoa tarjoava tukipalvelu. Häneltä saa keskusteluapua, neuvoja ja tukea ongelmien selvittämiseen. (mt.)

Pelastakaa Lapset ja Perhehoitoliitto ovat tuoneet Suomeen Pride-valmennusohjelman. Tässä valmennuksessa kouluttajina toimivat sosiaalityöntekijä ja sijais-tai adoptiovanhempi. Koulutuksessa eläydytään sekä lapsen kokemuksiin että pohditaan omia elämäkokemuksia. Koulutuksen lopussa kouluttajat ja perheet arvioivat yhdessä perheen mahdollisuuksia adoptioon. (Peltoniemi-Ojala 1999, 57.) Paitsi oppimiskokemuksia tarjoavana tukitoimena valmennukset voivat toimia myös vertaistukiryhmänä. Ne ovat erinomaisia tilaisuuksia tavata muita adoptioperheitään ja jakaa kokemuksia heidän kanssaan

Muita mahdollisuuksia tavata samassa tilanteessa olevia henkilöitä ovat maatapaamiset ja aluetapaamiset. Maatapaamiset ovat eräänlaisia kulttuuriryhmiä, jotka kokoontuvat säännöllisesti vuosittain. Eri maille on omat ryhmänsä. Aluetapaamisissa taasen luodaan kontakteja oman alueen adoptioperheisiin. (<http://www.interpedia.fi/adoptio/tukipalvelut.html>.)

Osan adoptiovanhempien tukiverkosta muodostavat heidän yhdyshenkilöperheensä. Yhdyshenkilöperheet ovat adoptiovanhempien verkosto, joiden tapaaminen prosessin alkuvaiheessa on tärkeää. Heiltä hakijat saavat kuulla omakohtaisia kokemuksia ja heiltä saa myös tukea sekä vastauksia kysymyksiin. Mahdollisilla vierailuilla yhdyshenkilöperheen kotona on hakijoilla mahdollisuus päästä selville siitä, millaista on lapsen adoptioineen perheen arki ja millaisia lapset ovat. (mt.)

Varsinkin silloin, jos muita adoptioperheitä ei tuttavapiirissä ole, esimerkki siitä, että adoptioperheet elävät täysin normaalia elämää, on monelle adoptionhakijalle tärkeää. Myös lapsen liittyviä kysymyksiä voi olla helpompi kysyä vastaavassa tilanteessa olleelta henkilöltä. Kysymykset, joita adoptiolasta odottavan mielessä pyörivät, eroavat osin niistä, mitä biologista lasta odottavat miettivät ja mihin biologisen lapsen vanhemmat voivat antaa vastauksia. Esimerkiksi pelkästään pelko siitä, hyväksyykö lapsi häntä noutamaan tulleen henkilön vanhemmakseen, voi monelle aiheuttaa päänvaivaa. Lapsen synnyinmaan olosuhteet, käytännön kysymykset hakumatkalta, lapsen terveys, kotiin saapuminen ja miten silloin toimitaan sekä kielen oppiminen, voivat olla niitä kysymyksiä, joihin muista lähteistä on saatu tietoa, mutta tiedot ovat olleet puutteellisia ja vaativat tarkentamista.

5 Internet

5.1 Internetin mahdollisuudet

Internetin käytön yleistyessä 1990- luvun puolivälissä ihmisten käsitys siitä muuttui realistisempaan ja arkipäiväisempään suuntaan. Internet muotoutui työvälineeksi sekä elämysten lähteeksi puhelimen ja television rinnalle, sen käyttö muotoutui itseisarvoisesta välinearvoiseksi, joka enemmän tai vähemmän pyrkii tyydyttämään arkisia tarpeita. (Savolainen 1999, 8.) Verkkopalvelujen nousevasta suosiosta kertoo se, että puhtaasti yhteisöllisyyteen perustuva IRC-Galleria keräsi viikoittain vuonna 2006 yli 800 000 kävijää, vuotta aikaisemmin tuo määrä oli alle 500 000 viikoittaista kävijää. Suosittu keskustelupalsta Suomi24.fi, joka pitää sisällään useita erilaisia keskusteluosioita, keräsi samaan aikaan viikossa yli 950 000 kävijää. Vuotta aikaisemmin määrä jäi alle 800 000 kävijään. (Pärnanen 2006.)

Internet on laskenut tiedon levittämisen kynnyksen erittäin matalaksi. Mediana se on maailmanlaajuinen, eli sen tarjoamat mahdollisuudet ovat lähes rajattomat. Internetillä on monia erilaisia käyttötarkoituksia. Yleisimmin se toimii tiedon etsimisen välineenä, tässä etsimisessä voivat apuna toimia erilaiset hakukoneet esimerkiksi Google. Tiedonhakuprosessi ei kuitenkaan ole aivan ongelmaton. Niistä yhtenä suurena ongelmana voidaan mainita internetin tarjoama tiedon mahdollinen epäluotettavuus, sillä tiukkaa julkaisukynnystä ei ole. Toisaalta taasen internet luo uutta tietoa tehokkaasti ja reaaliaikaisesti. Luotu tieto on hetkessä muiden luettavissa ja kommentoitavissa. ([http://fi.wikipedia.org/wiki/Internet.](http://fi.wikipedia.org/wiki/Internet))

Internet tarjoaa myös mahdollisuuden sähköiseen kaupankäyntiin. On olemassa esimerkiksi globaaleja kauppapaikkoja kuten Amazon ja eBay. Näiden suurten, massatuotteita tarjoavien yritysten lisäksi myös monet, pienemmät yritykset tarjoavat tuotteitaan ja palveluja verkon välityksellä. Internetiä käytetään myös tiedostojen jakamiseen, vertaisverkkojen välityksellä välitetään esimerkiksi musiikkia tai elokuvia. Kuka tahansa voi ladata itselleen tiedostoja tai jakaa niitä muille. Usein tämä on laitonta. (mt.)

Internet toimii myös yhteydenpidon välineenä. Vanhimpia tapoja ovat sähköposti, postituslistat, uutisryhmät ja IRC. Nykyisin ovat yleistyneet myös erilaiset chatit (reaaliaikaiset keskustelut) ja

keskustelualueet. Yhteyttä on mahdollista pitää myös internet-puheluiden ja videoneuvotteluiden avulla. Nämä yhteydet ovat mahdollistaneet sen, että erilaiset verkkoyhteisöt ovat saaneet mahdollisuuden kehittyä. Näistä verkkoyhteisöistä ovat esimerkkeinä Wikipedia ja erilaiset blogit, joissa käyttäjät voivat raportoida itselleen tärkeistä asioista. (mt.)

5.2 Virtuaaliset keskustelut

Keskustelualueet ovat yleensä www-sivustojen tai internet-sivustojen osia, joilla voi keskustella eri aiheista. Nämä keskustelupalstat eroavat chateista siten, että vanhat keskustelut tallentuvat ja niitä voi selailta jälkikäteen. Viestit ovat myös yleensä chat-viestejä pidempiä ja niissä lainataan usein edellisten kirjoittajien tekstiä ja vastataan heille. ([http:// fi.wikipedia.org/wiki/Keskustelupalsta.](http://fi.wikipedia.org/wiki/Keskustelupalsta))

Keskustelualueella on yleensä jokin aihepiiri, mikä yhdistää sen käyttäjiä. Usein tietyt ihmiset muodostavat keskustelupalstan vakiokäyttäjien ryhmän. Moni keskustelupalsta vaatii rekisteröitymisen, jonka jälkeen niille voi kirjoittaa nimimerkin turvin. Valvonta keskustelupalstoilla on välillä heikkoa, ylläpitäjät puuttuvat vain selkeimpiin väärinkäytöksiin, muuten viestittely on hyvin vapaamuotoista. (mt.)

Sananvapaus keskustelupalstoilla saa aikaan monimuotoisia ja usein hyvin tunnepitoisia väittelyjä (Soronen 2000, 30). Virtuaalisilla keskustelupalstoilla on helppo esittää asiansa anonymisti, nimimerkin turvin. Kasvottomuus ja tietynlainen identiteettömyys ovat usein kanssakäymistä helpottavia tekijöitä. Arkaluonteisetkin asiat keskustelunaiheena hoituvat normaalielämää helpommin, kun keskustelijoiden ei tarvitse pelätä leimautumista. Osa foorumeista sallii täydellisen anonymiteetin, kirjoittajat voivat kirjoittaa viestinsä ilman nimimerkkiä sekä rekisteröitymispakkoa. Tämän kaltaisten keskustelupalstojen negatiivisia puolia ovat viestien runsas määrä ja kirjoitukset, jotka ovat vailla selkeää sisältöä. Jotkut keskustelupalstat ovat päätyneet moderoiduiksi, eli keskusteluun pääsevät osallistumaan vain ne henkilöt, jotka käyttäytyvät asiallisesti ja kirjoittavat asiasta. (mt. 30.)

Internetissä olevilla ryhmillä ei ole aina suoranainen tarkoitus toimia tukiryhmänä, mutta niistä muodostuu helposti sellaisia. Ryhmistä etsitään paitsi informaatiota, myös kumppanuutta, sosiaalista

tukea ja tunnetta yhteenkuuluvaisuudesta. Nettisuhteissa tuen antaminen ja sen vastaanottaminen on tärkeä kanssakäymisen muoto. Muiden auttaminen, vaikkakin vain internetin välityksellä, saattaa lisätä auttajan itsetuntoa ja hän voi myös ansaita muiden keskustelijoiden kunnioituksen puolelleen. Usein keskustelupalstoilla käyvät ihmiset ovat perinteisessä mielessä toisilleen täysin vieraita, mutta virtuaalisessa maailmassa he ovat luoneet keskinäisen siteen ja luottamus muita palstalla käyttäjiä kohtaan on usein hyvinkin vahva. (Wellman & Gulia 2001, 171-186.)

Voidaankin olettaa, että erilaisilla keskustelupalstoilla luodaan ystävyysuhteita. Nämä suhteet voivat vastata omalla tavallaan reaali maailmassa luotavia suhteita. Joissain tapauksissa osa virtuaalisista ystävyysuhteista voi muuttua ”oikeiksi” ystävyysuhteiksi, joiden luonteeseen kuuluu normaali, konkreettinen kanssakäyminen. Normaalielämässä ihmisten väliset suhteet perustuvat usein esimerkiksi sukupuoleen ja sosio-ekonomiseen asemaan. Virtuaalisessa todellisuudessa, keskustelupalstoilla läheisyys ja suhteet perustuvat jaettuihin, yhteisiin mielenkiinnon kohteisiin ja samankaltaisiin mielipiteisiin. (mt. 186.)

Toisin kuin reaali maailmassa, yhdellä henkilöllä on vain yksi identiteetti, virtuaali maailmassa yhdellä henkilöllä voi olla useita erilaisia identiteettejä. Identiteetti voi näytellä avainasemaa siinä, mikä motivoi ihmisiä ottamaan aktiivisesti osaa keskusteluihin. On helppo ymmärtää miksi ihminen hakee apua ja tietoa internetin avulla, mutta sen ymmärtäminen, mikä laittaa hänet jakamaan tietoaan, voi olla vaikeampi ymmärtää. Voidaan olettaa, että keskustelupalstojen aktiivijäsenet, tiedonjakajat ja toisten tukijat, nauttivat muiden käyttäjien luottamusta ja saavat heiltä kunnioitusta. (Donath 2001, 30-31.)

5.3 Vanhempien keskustelupalstat

Adoptioperheiden vertaistukiryhmiä internetin keskustelupalstoilla ei ole tutkittu, niitä vastaavia ryhmiä sen sijaan on tutkittu jonkin verran. Anne Liinamaa (2004, 53) on pro gradu- työssään tutkinut äitien vertaistukiryhmiä internetin keskustelupalstoilla. Hän on tutkimuksessaan tullut tulokseen, että äidit etsivät virtuaalisilta keskustelupalstoilla muita samassa elämäntilanteessa olevia. Heidän kanssaan he voivat jakaa arkeen liittyviä pulmia. Palstoilla tarjottiin neuvoja arjen pulmien ratkaisemiseen ja

myös myötätuntoa oli tarjolla. Äideillä kirjoittaminen lievitti yksinäisyyttä ja oli tapa löytää uusia ystäviä.

Samantapaisiin tuloksiin ovat päätyneet myös Terttu Munnukka ja Irma Kiikala (2001, 517), jotka ovat tutkineet internetin postituslistoja äitien arjen apuna ja kartoittaneet sitä, miten nämä postituslistat toimivat äitien vertaistuen lähteenä. Suurin osa äideistä osallistui useampaan postituslistaan, eli he olivat aktiivisia verkon käyttäjiä. Munnukan ja Kiikalan mukaan tutkimuksessa äitien vertaistuki internetissä teemoittuu neljään eri osa-alueeseen. Nämä teemat ovat tuki ja apu, arjen ilot, surut ja vuodatukset. Toisena teemana on palstan aiheiden mukainen keskustelu. Kolmantena teemana toimii keskustelu ja ystävyys. Viimeisenä teemana ovat lapsiin liittyvät pulmat esim. imetys, allergiat ja vauvan kehitys.

Internetin vertaisryhmiä pidettiin henkireikänä, virtuaalisena hiekkalaatikkona, jossa kenenkään ongelmia ei vähätellä. Erityisen tärkeä kanava postituslistat olivat yksinhuoltajille ja uuteen paikkaan muuttaneille. Keskeisimpänä toiveena äideillä oli löytää keskustelupalstoilta samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä. Toiveissa heillä oli myös mahdollisuus uusiin ystävyysuhteisiin ja kontakteihin. Heille oli tärkeää päästä vaihtamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Mahdollisuutta saada uutta tietoa pidettiin myös tärkeänä.(mt. 516-519.)

Munnukka ja Kiikala toteavat nykyäitien olevan tottuneita käyttämään tieto- ja kommunikaatioteknologisia välineitä joko työelämässä tai jo opiskeluaikanaan. Tämä takaa sen, että äideillä on luontevaa etsiä tietoteknologian avulla kontakteja myös äitiyslomalla tai etätyössä. Nykyaikainen tieto- ja kommunikaatioteknologia mahdollistaa toimintatavan, jonka voidaan katsoa vastaavan äitien odotuksiin. (mt. 513.)

6 Tutkimus ja kuinka se tapahtui?

Tutkimusaineistona käytin internetissä olevia keskustelupalstoja ja niissä olevia kirjoituksia. Keskityin ensisijaisesti Verkkolinikka.fi keskustelupalstalla olevaan adoptio-osuuteen. Kirjeketjuista yhdeksänkappaletta sijaitsee siellä, yksi Vauva-lehden keskustelupalstalla. Verkkoklinikan palstaan päädyin siitä syystä, että verrattuna muihin avoimiin keskustelupalstoihin (esimerkiksi Vauva-lehden ja Kaksplus-lehden vastaavat palstat), se tuntui tutkimushetkellä olevan muita palstoja hieman aktiivisempi ja keskusteluissa oli useampia osaan ottajia.

Aineistoa kerätessäni huomioin sen, että verrattuna muihin keskustelupalstoihin adoptiopallat ovat hidastuikkaisempia, päivittäisiä kävijöitä ja kirjoitettuja viestejä ei ole kovinkaan runsaasti. Mahdollinen syy tähän on se, että suuri osa adoptioerheistä kirjoittelee suljetuilla, maakohtaisilla keskustelupalstoilla ja avoimilla keskustelupalstoilla kirjoittelevat usein ne henkilöt, joilla on adoptio vasta suunnitteluvaiheessa. Myös useammat avoimet keskustelupalstat aiheuttavat sen, ettei yksittäisellä palstalla ole kovinkaan paljon kirjoituksia.

Keskustelupalstan hidastuikkaisuudesta johtuen aineistoni on jopa vuoden ajalta. Osa ketjuista on aloitettu vuoden 2006 keväällä ja ne elävät vieläkin, vuoden 2007 helmikuussa. Kriteeri, millä perusteella valitsin kirjoitukset aineistoani varten, oli aloitusviestiin tulleiden vastausten määrä. Pysin valitsemaan ne viestiketjut, missä oli vähintään kolme vastausta.

Valitsin tutkimustani varten kymmenen kirjeketjua. Syy, minkä takia valitsin juuri tämän määrän kirjeitä, on kirjeketjujen pituus. Osa ketjuista on hyvinkin pitkiä ja ne sisältävät kysymyksen lisäksi parhaimmillaan yli kymmenen vastausta. Tästä määrästä kirjeitä on jo pääteltävissä se, voidaanko palstalla olettaa esiintyvän vertaistukea ja oppimista. Myös se, onko palstalla kokoontuva ryhmä kiinteä vai ovatko sen sidokset löyhiä, voidaan havaita valitsemistani kirjeketjuista. Kymmene kappaletta aloituksia ja niihin tulleet vastaukset takasivat minulle riittävästi analysoitavaa materiaalia. Tämä määrä kirjeketjuja varmisti sen, että aineistoni oli saturoitunut ja tarpeeksi laaja tämänkaltaiseen tutkimukseen. Runsaampi määrä kirjeketjuja ei olisi tuonut tutkimukseen lisää syvyyttä ja uutta tietoa, ainoastaan samankaltaisten ja samantyyppisiä asioita käsittelevien ketjujen määrä olisi lisääntynyt.

6.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat

1. Voidaanko tutkimusaineiston perusteella olettaa, että viestiketjujen lukijat saavat itselleen uutta tietoa ja heillä on oppimiskokemuksia

2. Voidaanko tutkimusaineiston perusteella olettaa, että keskustelijat saavat toisiltaan vertaistukea

Käytän tutkimuskysymysteni osalta sanaa olettaa, sillä aineistona nettikeskustelut ovat tietyllä tapaa avoimia kysymyksiä. Terttu Munnukan ja Irma Kiikalan (2001, 517) tutkimuksesta äitien kokemuksista internetin postituslistoista voidaan saada viitteitä siitä, että internetin keskustelupalstoilla vastauksia kysymyksiin ja vertaistukea muilta äideiltä voi saada pelkästään keskustelujä seuraamalla.

Vertaisauttaminen oli tutkimukseen osallistuneiden äitien mukaan antanut neuvoja, vinkkejä, lohdutusta, kritiikkiä ja apua kasvatuskysymyksiin.

Mitään selkeitä ja varmoja johtopäätöksiä esimerkiksi siitä, millaisia oppimiskokemuksia tapahtuu vai tapahtuuko niitä ollenkaan, on vaikea tehdä. Etsiessäni vastauksia tähän kysymykseen, pyrin tarkastelemaan sitä, kuinka kiinteältä Verkkoklinikan palstalla kirjoittava ryhmä vaikuttaa. Tämän kiinteän ryhmän käsitteen olen mukailut Vesa Korhosen (2006, 246) tutkimuksesta ja se pyrkii selvittämään sen, ovatko viestit minäkeskeisiä vai pyrkivätkö ne yhteisöllisyyteen. Mielipiteiden ilmaisu on kiinteässä, hyvin toimivassa ryhmässä avointa. Keskustelu on vilkkaampaa ja ryhmän harvemmin osallistuvien jäsenten on helppo seurata keskustelua.

Vertaistuen kysymys on yksinkertaisempi. On ilmeistä, että vertaistukea on keskustelupalstoilla tarjolla, mutta sitä, kokeeko kysyjä sen itselleen miten tärkeäksi ja hyötyykö siitä joku muu hänen lisäksi, voidaan esittää vain suuntaa antavia oletuksia. Pyrin tämän kysymyksen osalta tarkastelemaan sitä, miten viestin alkuperäinen kirjoittaja reagoi hänelle lähetettyihin vastauksiin vai reagoiko mitenkään.

6.2 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi tapahtui laadullisten tutkimusmenetelmien mukaan, joita voidaan hyvin käyttää myös pienempien aineistojen analysointiin. Tämänkaltainen tutkimus pyrkii antamaan mielekkään tulkinnan jostain aiheesta, kuvaamaan ja ymmärtämään sitä (Eskola & Suoranta 1998, 61). Tutkimukseni on aineistolähtöinen, joka tarkoittaa pyrkimystä antaa perustietoa jonkin ilmiön olemuksesta (mt.19). Laadullinen analyysi pyrkii tuomaan aineistoon selkeyttä. Se pyrkii tiivistämään aineiston ja luomaan hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielekästä. (mt. 138.)

Aineiston analyysi tapahtui teemoittelun avulla. Luin valitsemani kirjeet useampaan kertaan läpi ja pyrin löytämään niistä yhteisiä tekijöitä. Yhteisiä tekijöitä ja samankaltaisia aihealueita löytyi, joten etenin seuraavaan vaiheeseen. Tarkensin analyysia käymällä jokaisen viestin läpi ja tiivistin viestin sisällön esimerkiksi sanalla tieto, tuki, kannustus, kritiikki, kommentti ja vastakysymys. Näin sain selkeämmän kuvan siitä, mistä tilanteesta ketju sai alkunsa ja mihin se tutkimuksen kuluessa päättyi.

Jokainen kirjeketjuista kuului omaan luokkaansa. Nettikeskustelujen luonteeseen kuuluu aiheiden äkillisetkin vaihdokset kirjeketjujen sisällä, joten selvyden vuoksi luokan määrittelevä viesti oli ketjun ensimmäinen. Yleensä sitä seuraavat viestit käsittelivät samaa aihepiiriä, mutta joissain tapauksissa, myöhemmässä vaiheessa aihe saattoi muuttua.

Pääteemat, mihin ketjut jaoin, ovat kirjoitukset ja kysymykset. Kysymysten alateemoja ovat käytännön kysymykset, lapset ja käytännön kysymykset, adoptio. Kirjoitusten alaluokat ovat oman tilanteen kuvailu ja ”vuodatus”. Nämä neljä luokkaa kuvaavat mielestäni riittävästi sitä, minkä kaltaisia viestejä adoptiopalstoilla pääasiassa on.

Käytännön kysymykset, lapset, pitää nimensä mukaisesti sisällään yksinkertaisia kysymyksiä, jotka koskevat adoptiolapsia sekä heidän tapojaan, tarpeitaan sekä tottumuksiaan. Käytännön kysymykset, adoptio, pitää sisällään viestejä, jotka keskittyvät enimmäkseen adoptioprosessiin. Oman tilanteen kuvailu luokka pitää sisällään oman henkilökohtaisen elämäntilanteen kuvailua sekä pohdiskelua.

Viimeinen luokka eli ”vuodatus” käsittää ne viestiketjujen aloitukset, mitkä sisältävät oman tilanteen kuvailua, mutta sävy on edellistä luokkaa surullisempi.

Käsittelen aineistoa oppimisen ja vertaistuen käsitteen avulla. Selkeyden vuoksi käsittelen oppimista tiedon kannalta ja vertaistuen käsitteen alle luen henkisen tuen, vaikka määritelmänä vertaistuki voi myös sisältää tiedon välittämistä.

7 Tutkimustulokset

7.1 Käytännön kysymykset, lapset

Tämän otsikon alle teemoittui 2 kysymystä. Näiden kysymysten otsikot olivat:

Ruokaan totumisesta

Kokemuksia 2-4- vuotiaiden adoptiosta

“ Minua pohdituttaa ulkom. adoptiolapsen ravinto - millaista tietoa uudet vanhemmat saavat lapsen synnyinmaassaan saamasta ruokavaliosta? Bio esikoisemme on kovin allerginen ja mietin, miten noin pari vuotiaan lapsen totuttaminen uusiin ruoka-aineisiin parhaiten onnistuu? Täytyykö edetä yhtä varovasti kuin vauvan kanssa, lusikallinen yhtä ruoka-ainetta kerrallaan vai voiko edetä ronskimmin (ei varmaan heti voi mennä pizzalle ? Millaisia kokemuksia teillä on adoptiolapsen syömisestä?”

Nimimerkki Thaitu sai kysymykseensä ruokaan totumisesta kolme vastausta. Näistä vastaajista jokainen antoi tietoa omasta tilanteestaan. Vastaajat antoivat tietoa adoptoimiensa lapsien alkuvaiheiden ruokailutottumuksista ja mahdollisista allergioista. Esimerkiksi nimimerkki “millamarikki” kommentoi seuraavin sanoin:

“Pikkuhiljaa tottui suomalaiseen ruokaan ja nyt puoli vuotta myöhemmin lähes kaikki muu menee paitsi maitotuotteet. Niistä ei tykkää edes jäätelöstä. Emme itsekään juo maitoa, joten voi olla että olisi jo tottunut jos olisi oikein yritetty tosissaan. Olemme kuitenkin todenneet että helpompaa syöttää kalkkitabletti joka päivä, tottuu sitten aikanaan jos tottuu ja ilmankin pärjää. Ruuassa ei maidot haittaa, mutta jugurtit, maidot, juustot, jäätelöt ja piimät ei mene alas.”

Tämä kysymys oli tyypillinen esimerkki palstalla olleista lasta koskevista kysymyksistä. Kysymykset olivat hyvin konkreettisia ja vastaajien kommentit perustuivat usein epäviralliseen tietoon, jota he olivat keränneet oman kokemuksen kautta. Vastaajien antama tieto oli usein sellaista, ettei sitä olisi ollut mahdollista saada mistään virallisista lähteistä. Kysymysten laatu oli myös usein sellainen, ettei vastaajaksi olisi sopinut kukaan muu kuin itse lapsen adoptoinut henkilö.

Seuraava teemaan kuuluva kysymys koski 2-4- vuotiaiden adoptointia:

“Löytyisikö ketään joka olisi kiinnostunut kertomaan kokemuksia, miten noin. 2-4 vuotiaana adoptoitu lapsi on sopeutunut perheeseen? Miten uuden kielen kehitys ja kulttuurien erot ovat näkyneet perhe-elämässä? Löytyykö ketään, jolla olisi ennestään vanhempia bio-lapsia. “

Tämä nimimerkki Green Gablesin kysymys sai yhdeksän vastausta. Näistä vastauksista suurin osa, kuusi kappaletta antoi kysyjälle tietoa omasta tilanteesta. Vastaukset olivat luonteeltaan hyvin positiivisia, esimerkiksi seuraava nimimerkki Musamaran kirjoittama vastaus:

“Meillä on pelkästään hyviä kokemuksia, meillä on biologinen 5-vuotias ja adoptoitu 2-vuotias tuli perheeseemme viime tammikuussa. Lähinnä ainoita "kulttuurieroja" ovat ne, että kun adolastamme alkaa jokin harmittamaan, hän yrittää läpsiä tai potkia meitä vanhempia, jonkun kerran on yrittänyt käydä käsiksi myös siskoonsa, mutta tosi vähän kuitenkin. Tietty vaikeaa sanoa, onko tuokaan mikään kulttuuriero, kun monet pari vuotiaat saattaa harrastaa läpsimistä. Pojallamme on kielen kehitys mennyt tosi vauhdilla eteenpäin, hänellä on nyt jo ainakin 100 sanaa ja ymmärtää kaikki yksinkertaiset kehoitukset mitä sanomme. Hän tosin on luonteeltaankin erittäin ulospäinsuuntautunut ja sosiaalinen ja kovasti koko ajan haluaa kommunikoida. Jokatapauksessa jo nyt tuntuu siltä, kun hän olisi ollut perheessämme aina.”

Puolessa välissä vastausketjua viestien aihe vaihtuu nimimerkki AnttiK:n esitettyä oman mielipiteensä, joka liittyy hieman vanhempina adoptoituihin lapsiin. Tekstin sävy on kriittinen:

“Melkein jo vastasin aiemmin tänne, mutta City-marketissa oli lööppi ja vaimo vilkaisi lehdestä, miten adoptio nyt pelottaa kansanedustajaa ja siellä sisällä oli nostettu ylös kommentti: "Paljon helpompi olisi ottaa lapsi, joka on syntynyt 2003 kuin 2000" tms. Tämä nosti minut kirjoittamiskynnyksen yli...”

Kyseinen nimimerkki on adoptoinut lapsensa hieman vanhempina ja puolustaa omia valintojaan. Tämä kirjoitus saa vastaukseksi nimimerkki Ampiaisakan kriittisen vastauksen:

“Olen tästä aiheesta kirjoittanut ennenkin, ja osaan varautua siihen p-avyöryyn joka niskaani

todennäköisesti sataa, mutta pysyn mielipiteessäni: jos adoptoi, pitää huolehtia siitä, että voi olla kotona niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Eli jos adoptoit 2-vuotiaan tai sitä vanhemman lapsen, on oltava mahdollista elää vain yhden puolison tuloilla sen aikaa kuin mitä lapsi tarvitsee kotihoitoa; muu on vastuutonta käytöstä. Nih. (Ja tietenkin yllättävät muutokset olosuhteissa ovat asia aivan erikseen - ei ole vastuutonta olla näkemättä tulevaisuuteen.)...”

Alkupää kysymykseen tulleista vastauksista edusti tietoa. Tätä tietoa palstan lukijoille jakoivat ne henkilöt, joilla kyseisestä asioista oli kokemusta. Loppuosa viesteistä edusti kritiikkiä.

Keskustelun aiheen vaihtuminen on hyvä esimerkki siitä, kuinka internetissä tapahtuva keskustelu saattaa saada hetkessä uuden käänteen, pieninkin kritiikki voi aikaansaada hyvin suorasukaisia mielipiteitä. Tähän kiteytyy ehkä yksi verkkokeskustelujen suurista ongelmista vuorovaikutuksen suhteen. Keskustelun tapahtuessa kirjallisessa muodossa selittävien välikysymysten, ilmeiden ja eleiden puuttuessa asiat saattavat vaikuttaa liiankin yksiselitteisiltä ja mielipiteet ankarilta.

7.2 Käytännön kysymykset, adoptio

Tämän teeman alle luokittelin 4 kysymystä:

Sosiaalitoimen rekisteri

Mistä tietoa vastahakoisille isovanhemmille

DDSDW 2007

Adoptiomatka

Nimimerkki Pupuäitskä esitti seuraavanlaisen kysymyksen sosiaalitoimen rekisteristä:

”Se tuntuu tosiaan hämmentävältä... Mitä kaikkea se pitää sisällään? Joku kirjoitti että myös sakkotuomiot, liikenne rikkomukset ym. pengotaan? Onko tämä yleinen käytäntö Pelassa? Meille ei ole sanottu muutenkin että kotipaikkakunnan sossusta tarkistetaan, onko siellä merkintöjä, sen jälkeen ei ole puhuttu asiasta mitään, eikä olla huomattu kysyäkään... Nyt on kuitenkin kaksi neuvontaa kertaa

takana, luulisi että lausunto olisi jo saapunut Pelaan.

Huh, huh... Olisikohan vielä joku taho mistä voitaisiin tulevien vanhenpien kunnollisuus tarkistaa ja menneisyys penkoa...”

Nimimerkki oli saanut kysymykseensä kahdeksan vastausta. Niistä viisi vastausta sisälsi tietoa. Vastajilla oli selkeästi erilaiset käsitykset kyseistä rekisteristä ja kirjoittajat korjailivat toistensa vastauksia vuorokeskustelun omaisesti.

“Eri asioita Rikosrekisteriin merkitään käytännössä vain tuomiot, joista on tullut vankeutta (ehdollista tai ehdotonta). Sinne ei siis merkitä sakkotuomioita riippumatta siitä mistä ne ovat tulleet: liikennerikkomukset, näpistykset ja varkaudet, pahoinpitelyt, huumausainerikokset jne. eivät siis näy rikosrekisterissä ellei niistä ole tullut vankeutta. Ihan turha siis pelätä ellet ole "oikea" rikollinen. Sen sijaan sosiaalityöntekijöillä on lain perusteella varsin laaja oikeus saada käsiinsä muiden viranomaisten rekisteritietoja jos he sellaisia haluavat ja älyävät pyytää - useinmiten kai neuvonnassa ei pyydetä, mutta oikeus siis on. Tämä koskee myös esim. poliisirekisteritietoja, joista toki löytyvät tiedot kaikista mahdollisista juoppoputkapidätyksistä, parkkisakoista jne...”

Täyttä selvyyttä viestiketjussa ei saatu siihen, mikä on oikea tieto. Päättely tietojen paikkansa pitävyydestä jäi lukijan harteille. Tämä kysymys edusti mielestäni niitä, adoptiopalsalle hieman harvinaisempia kysymyksiä, mihin vastauksen olisi saanut paremmin virallisista lähteistä, sillä kysymyksessä oli tieto, joka perustui lakipykäliin, ei niinkään omiin kokemuksiin.

Seuraava teeman alle kuuluva kysymys liittyi vastahakoisiin isovanhempiin. Nimimerkki Martta esitti muille palstan lukijoille seuraavankaltaisen kysymyksen:

“Olemme vasta adoptioprosessin alkutaipaleella, ensimmäistä neuvontakertaa odottelemassa. Perheessämme on jo 2 biolasta, joille nyt kansainvälisen adoption kautta toivomme pikkusiskoa tai -veljeä. Suurimmalle osalle lähisukua asiasta on kerrottu ja pääosin suhtautuminen on ollut positiivista tai vähintään asiallista. Oma äitini, eli tulevan lapsen mummo on kuitenkin asiasta aivan kauhuissaan. Hän on saanut päähänsä (kiitos terveydenhoitajatätini pelotteluiden), että kaikki adoptiolapset ovat moniongelmaisia, heistä ei koskaan tule ns. normaaleja, eikä meillä ole mitään mahdollisuuksia saada

tällaista lasta kasvatetuksi pilaamatta samalla koko suvun elämää... “

“...Ajattelin, että ehkä hän voisi vaivautua lukaisemaan lävitse jonkinlaisen referaatin tutkimustuloksista, jos siis sen hänelle valmiiksi tekisin. Osaisitteko siis antaa vinkkiä tutkimuksista, joita siteerata, tuloksista, joilla voisi vahvistaa sitä kantaa, ettei kaikista adoptoiduista suinkaan välttämättä tule ongelmalapsia ja jokusella saattaa jopa olla edessään ihan valoisakin tulevaisuus tasapainoisena ihmisenä...”

Hän sai kysymykseensä 14 vastausta, näistä vastauksista 4 sisälsi tietoa siitä, mitä hänen tulisi tehdä. Tyypillinen esimerkki tämänkaltaisista vastauksista oli nimimerkki Lahja 37.n vinkki:

”Meillä on suhteellisen tuore prosessi takana, olemme olleet nyt 10kk kotona Thai-tytön kanssa. Olen ihan itseäni varten tilannut julkaisuja ja yhden tutkimuksen Interpedialta. Suomessa ei ilmeisesti ole juurikaan tutkimuksia adoptiosta, mutta Ruotsissa on pidempi historia ja siellä on myös tehty tutkimuksia aiheesta. Jos saisit joskus myöhemmin äitisi mukaan johonkin isovanhemmille järjestettyyn tapahtumaan, muistaakseni ainakin Adoptioperheillä on isovanhemmille tapahtumia-kannattaa tutustua sekä Interpedian että adoptioperheiden tarjontaan.”

Vastaus antaa kysyjälle selkeän neuvon siitä, minkälaiset toimet saattaisivat hänen äitinsä kohdalla auttaa. Vastaajalla ei ole omakohtaista kokemusta vastaavanlaisesta tilanteesta, mutta hän käyttää sitä tietoa, mitä hän on itse havainnut hyväksi ja minkä hän uskoo olevan hyväksi.

Alkuperäinen kysyjä haki myös itselleen vertaistukea:

“...Lisäksi olisi mukava kuulla, onko kenenkään muun läheinen reagoinut adoptiouutiseen noin voimakkaan negatiivisesti ja kuinka olette tilanteesta luovineet eteenpäin? Onko ko. henkilön suhtautuminen asiaan muuttunut jossain vaiheessa, vai oletteko vain joutuneet jättämään enemmän välimatkaa häneen lapsen tulon myötä.”

Tähän hänelle on vastannut nimimerkki jokothai:

“Minun äitini ilmoitti jo silloin kun kerroimme aikeistamme adoptoida (noin 1,5 vuotta sitten) ettei ollenkaan ymmärrä meitä. Meillä ei ole aikaa, meillä on jo 2 lasta ja me olemme hänen mielestään liian vanhat siihen. Kyllä hän kuitenkin samassa yhteydessä tokasi että kyllä hän kuitenkin sitten tulee kohtelemaan kaikki lapsenlapset yhtä hyvin (sentään!)joten "oikeasti" huolissani en ole.

En ole yrittänytkään kääntää hänen päänsä tutkimuksin eikä muuten mutta kerromme vain sivulauseissa miten prosessi on edennyt.Hän on välillä kysynyt että onko jotain kuulunut mutta emme muuten juuri keskustele aiheesta. Niistä harvoista keskusteluista on tullut minulle niin paha mieli että on parempi olla ainakaan itse nostamatta aiheen esille...”

Tämä vastauksen voidaan katsoa edustavan puhtaasti vertaistukea, vastaaja kertoo omasta tilanteestaan ja saa kysyjälle tunteen, ettei hän ole yksin ongelmiansa kanssa, vaan myös muut adoptiovanhemmat ovat kohdanneet ennakkoluuloja sukulaistensa puolelta. Suurin osa viestiketjun vastauksista oli sävyllään asiallisia ja pohdiskelevia, mutta mukaan mahtui myös muutama kriittisempi kannanotto, joita voitaneen pitää omanlaisinaan kysyjän tukemisena. Nimimerkki myy70 kommentoi asiaa seuraavanlaisesti:

“Äidiltäsi kyllä ihan käsittämätöntä henkistä väkivaltaa ja yritystä vaikuttaa perheenne elämään. Se on kyllä mun reaktio lukemaani. Hänhän ei voi ennakkoluuloilleen mitään, mutta minusta on käsittämätöntä, ettei hän ymmärrä edes hävetä kyseisenlaista mielipidettä ja etenkin sitä että tuo sen tuolla tavoin julki. Ja vielä ilman että on asiaan perehtynytäkään - ymmärtäisin paremmin jos hän haluaisi asiaan edes perehtyä ennenkuin noin voimallisesti vastustaa...”

Tämän kysymysketjun kohdalla esiintyi vuoropuhelua, johon myös alkuperäinen kysyjä osallistui antaen lisätietoa omasta tilanteestaan.

Nimimerkki tuulia 2 esitti palstalaisille kysymyksen DSDW, joka koskee Thaimaan kiintiöpaikkoja:

“Onko täällä muita,jotka olisivat saaneet paikan kyseisestä kiintiöstä?

Tiedättekö tämän hetkisiä suuntaa antavia odotusaikoja?

Meillä on kotiselvitys valmistunut ja lähdössä adoptiolautakuntaan, joten odotusta on vielä luvassa reilusti ennekuin lapsi on kotona...”

Vastauksena hän saa kymmenen vastauksen verran tietoa ja kommentteja. Ketjussa on havaittavissa se, että myös muut, kuin alkuperäinen kysyjä voivat hyötyä keskustelunaloituksista. Nimimerkki lahja37 saa itselleen hyödyllisen palstavinkin ja muistaa siitä myös kiittää:

“Kiitoksia palstavinkistä, pitänee käydä katsastamassa...”

Nimimerkki Sade esittää kysymyksen adoptiomatkasta:

“Hei! Olisin kiinnostunut kuulemaan adoptiomatka kokemuksista. Itse olemme kallistumassa Etiopiaan(Kiinan adoptioon ei meidän perhettä enään hyväksytä. Millainen maa Etiopia on ja suosittelettako lähtemään lasten kanssa matkalle?...”

Kaikki hänen saamansa kolme vastausta edustivat tietoa. Vastaukset olivat hyvin jäsenneiltyjä ja sisälsivät sekä formaalia että informaalia tietoa, hyvänä esimerkkinä voidaan esittää nimimerkki xxx:n kirjoitus:

“Etiopia on kaikinpuolin mielenkiintoinen maa, onhan sillä yli 3000-vuotinen kulttuurihistoria. Ihmiset ovat pääsääntöisesti tosi ystävällisiä, toisaalta helposti saattaa kylläkin tulla kulttuurien välisiä konflikteja, mutta mitään vakavempaa ei niistäkään seuraa. Etiopialaiset ovat ylpeä kansa, onhan se ainoa Afrikan maa, joka ei ole ollut siirtomaavallan alla. Etiopiahan on edelleen yksi Afrikan turvallisimmista maista, vaikka toki turvallisuustilanne hieman ilmeisesti on huonontunut nyt Etiopian sotiessa Somaliassa. Mutta täysin turvallisihan ei taida olla yksikään adoptiomaa. Meillä oli mukana 4-vuotias esikoisemme, joka täytti sitten Etiopiassa viisi. Olihan reissu huomattavasti rankempi kuin mitä se olisi ollut, jos olisimme olleet kahdestaan, mutta en kyllä kuitenkaan olisi tehnyt toisin, vaikka nyt olisi mahdollisuus tehdä sama uudestaan. Kyllä Etiopian matka oli esikoisellemmekin valtavan avartava reissu....”

7.3 Kirjoitus, oman tilanteen kuvailu

Tämän otsikon alle teemoittelin yhden kirjoituksen:

Vertaistukea haaveiluun

Nimimerkki Lin kuvailee palstan lukijoille oman tilanteensa:

”Olen seurannut keskustelujanne taustoilla jo jonkin aikaa ja nyt ajattelin kysäistä tukea ja mahdollisesti vertaisiani.

Minulle adoptio on aina ollut ensisijainen ja itsestään selvä tapa perustaa perhe. Miksi, sitä en osaa määritellä. Se vain on aina tuntunut minun tavaltani. Olen täysin varma siitä, ettei äidiksi ja vanhemmaksi tulemiseen tarvita raskautta ja synnytystä, enkä ole koskaan pitänyt geneettistä jatkuvuuttani millään tavalla tärkeänä.

Nyt jo aikuisiässä perheen perustaminen ja adoption ajatteleminen tuntuu kutkuttavalta, sillä se alkaisi vähitellen olla sekä mahdollista että ajankohtaista. Vuosia sitten tavatessani nykyisen puolisoni, teimme tuttavuutta keskustelemalla adoptiosta, hän mielsi asian samoin kuin minä. Nyt vuosia myöhemmin kun olemme päätyneet yhteen, eleltyämme yhdessä ja asioiden ja elämäntilanteiden vähitellen vakiintuessa olen ottanut asian puheeksi. Täydeksi yllätyksekseni hän olikin asiasta nyttemmin eri mieltä! Ei koekaan adoptiota ensisijaiseksi tavaksi perustaa perhettä, että on nuorempana puhunut asiasta myönteisesti koska se ei ole ollut ajankohtaista...”

Vastauksiksi kysyjä saa neljä kappaletta vastauksia, joissa on tukea ja tietoa. Nimimerkki Tuike* antaa seuraavan vinkin:

”Yksi hyvä keino tutustuttaa miestä adoptioon on tavata toisia adoptioperheitä. Kun mies pääsee keskustelemaan adoptioisän kanssa, hän voi alkaa nähdä monia asioita ihan eri silmin. Adoptiopalvelunantajilla on yhdysperheiden yhteystietoja ja heihin voi ottaa yhteyttä, vaikei prosessi olisi vielä alkanutkaan. Meillä ainakin adoptioperhevierailu avasi aika monta solmua, nimenomaan

miehen kohdalla...”

Vastaaja nostaa esiin vertaistuen ja sen merkityksen adoptioperheille. Hänen kirjoituksestaan voi päätellä, että vertaistuki ja keskustelu toimivat solmujen avaajina ja henkisen tuen muotoina, mitkä auttavat jäsentämään omia ajatuksia adoptiosta ja omasta tilanteesta.

Tämänkin aloituksen alla esiintyi vuorokeskustelua, alkuperäinen kysymyksen esiintyjä oli vuorokeskustelussa aktiivinen osaan ottaja, hän osallistuu keskusteluun neljällä vastauksella, joista kaksi sisältää kiitoksia, kaksi lisätietoa. Vuorokeskustelusta kysyjän ja vastaajien välillä voidaan päätellä, että tässä tapauksessa kysyjä kokee saavansa apua palstan muilta kirjoittajilta oman tilanteensa suhteen.

7.4 Kirjoitus, vuodatus

Tämän otsikon alle teemoittelin kolme kirjoitelmaa:

Adoptiomasennus

Lapsettomuus läpikäyty

Turhautunut vuodatus kaiken järjettömyydestä

Kaikki nämä keskustelun aloitukset olivat luonteeltaan samantyyppisiä “vuodatuksia”, kirjoittajat olivat turhautuneita omaan tilanteeseensa ja halusivat purkaa pahaa oloaan anonyymisti jotain kanavaa pitkin. Nimimerkki Toivonkipinä käsittelee kirjeessään adoptiomasennusta:

“Olen lukeanut kyllä ihan oikeastakin adoptiomasennuksesta, jota verrataan synnytyksen jälkeiseen masennukseen. Raskas odotusprosessi on ohi, paperisota takana, lapsi lopulta kotona ja elämän pitäisi alkaa. Ja sitten iskeekin selittämätön masennus. Olen päättänyt olla pelkäämättä moista, mutta tällaisina hetkinä kaikenlaiset pelotkin nostavat päätään. Jo nyt mietin, onko minusta ja meistä tähän. En ymmärrä, miksi tällainen olo. Siksikö, että ei ole mitään konkreettista, johon suuntaisi energiansa tai toivonsa? Turhaudun välillä, kun tunnen meidän vain junnaavan paikoillamme. Ahdistaa, että

edessä on pitkä odotus, emmekä ole edes siinä vaiheessa, että mitään todellisesti odottaisimme. Kaipa tämä kaikki kasvattaa kärsivällisyyttä. Onko kukaan muu kokenut tällaista tunteiden heittelyä? Mitä pitäisi tehdä? Tunnen olevani ihan 'rikki', vaikka siihen ei ole mitään syytä. Ihan kummallista...”

Nimimerkki hakee itselleen vertaistukea. Sitä hän myös saa kolmen vastauksen verran sekä yhden toteamuksen koskien adoptioprosessin epävarmuutta ja sen aiheuttamaa masennusta. Vertaistukea sisältävät kirjeet kertovat myös siitä, mitä kirjoittajat ovat vastaavassa tilanteessa tehneet. Tästä esimerkimerkkinä katkelma nimimerkki Hippyn kirjeestä:

“...Viime talvena opiskelin omaksi huviksi kasvatustiedettä kansalaisopistossa, vei mukavasti vapaa aikaa. Osallistuin alueellamme kokoontuviin adoptioperheiden tapaamisiin ja reilu kuukausi sitten hankin koiranpennun. Lisäksi syksyksi on pieni matka varattuna. Adoptioasiat ovat toki päivittäin ajatuksissa ja usein keskusteluaiheina niin työkavereiden kuin läheistenkin kanssa, mutta en suostu jäämään vain niitä miettimään tässä vaiheessa, koska silloin varmasti sekoaisin. Tietysti on päiviä, jolloin tuntuu todella raskaalta ja oikein ryven itsesäälissä tai olen katkera siitä, etten omaa lasta ole saanut (vielä) ja toiset saavat niin helposti. Mutta niitä päiviä on onneksi harvoin, itse en jaksaisi niitä usein.. tekevät niin toivottomaksi olon...”

Nimimerkki Sannamanna nosti keskustelun aiheeksi monille adoptioperheille tutun aiheen, lapsettomuuden:

“Vaikka tiedän, että raskaus ole mahdollista, huomasin salaa haaveilevani raskaudesta, ja lentäväni pilvilinnoissa. Ja kun karu totuus paljastui, itkin ja vaivuin taas synkkyyteen. Olen todella järkyttynyt omasta käytöksestäni. Mitä tapahtui sille, että ole hyväksynyt lapsettomuuden, ja odotamme nyt ensisijaisesti adoptiolasta. En tiedä mitä pitäisi ajatella, olen todella vihainen ja pettynyt itseeni. Kertooko tämä minusta, että en kuitenkaan ole valmis adoptioon??...”

Kysyjä sai neljä vastausta, jotka sisälsivät pääasiassa vertaistukea. Esimerkiksi nimimerkki liia vastaa hänelle seuraavanlaisin sanoin:

”Tunnistan osittain tunteesi. Minulla raskaaksi tuleminen ei täysin ole poissuljettua, mutta vaikeaa sen

on todettu olevan eikä ilman lapsettomuushoitoja se todennäköistä ole. Lapsettomuushoidot ja haave biologisesta lapsesta on kuitenkin jätetty taakse ja adoptiotiellä on edetty neuvonnan loppuun. Tunnistan tuon surun lapsettomuudesta siten, että itselläni heikkoja hetkiä tulee -todennäköisesti hormonaalisista syistä- juuri kuukautisten aikoihin. Muina aikoina koen todellakin biolapsiasian jääneen taakse. En kuitenkaan koe tunteistani syyllisyyttä tai ajattele niiden olevan epäröintiä adoptiolapsesta, ennemminkin uskon noiden "heikkojen hetkien" olevan vain luonnon tapa herkistää naista lapselle ja kuukautisethan nyt kuuluvat yhteen raskauden kanssa saumattomasti... ”

Alkuperäinen vastaaja kommentoi kaksi kertaa hänelle lähetettyjä viestejä ja kiittää vastaajia, mistä syntyy se kuva, että hänelle on ollut vertaistuesta apua ja kirjoitukset ovat selvittäneet hänen ajatuksiaan. Hän kommentoi vastauksia esimerkiksi seuraavin sanoin:

“Onpa lohduttavaa lukea muidenkin mielen myllerryksestä! Tosiaan, miten lapsettomuuden sureminen voisi olla ohi, kun ei lasta vieläkään ole, eikä ole mitään varmuutta lapsen saamisesta...”

Nimimerkki Olga “Turhautunut vuodatus kaiken järjettömyydestä” käsittelee monisanaisesti nimimerkin elämäntilannetta:

“...Ikämme vuoksi olen turhautumassa kuoliaaksi adoptioprosessin hitaudesta jo ennen kuin prosessi on oikein alkanutkaan - kun tietää, että samaan aikaan maapallolla on valtavasti lapsia vailla vanhempia ja kotia (viimeksi eilen itku silmässä katsoin dokumenttia Etelä-Afrikan AIDS-orvoista), ja sitten täällä hyvinvointivaltiossa ollaan tietävinään miten asiat on oikeaoppisesti hoidettava... Biologisen lapsen kun onnistuu (jos vain sattuu onnistumaan...) tekemään ihan kuka vain, yhtään mitään taustoja, terveydentilaa, varallisuutta ja kotioloja tutkimatta. Välillä tuntuu ihan ristiriitaiselta esim. se, että mm. adoptioneuvonnan pituutta perustellaan sillä, että adoptiolapset ovat hyvin traumatisoituneita ja joutuneet elämään varhaiset vuotensa ilman läheistä kiintymyssuhdetta, jne jne. jolloin on tärkeää että meidät valmennetaan oikein perusteellisesti tämän haasteellisen ja traumatisoidun ihmisen alun tuleviksi vanhemmiksi...”

Turhautunut kirjoittaja purkaa pahaa oloaan ja suuttumustaan adoptioprosessin hitaudesta sekä kyseenalaistaa adoptioneuvonnan pituuden. Kirjoitus herättää vilkkaan keskustelun, nimimerkki saa

vastaukseksi yhdeksän kirjettä. Keskustelun sävy on muuten muita kirjoittavia tukevalla ja tietoa toisille jakavalla palstalle hyvinkin kriittinen ja alkuperäistä kirjoittajaa kyseenalaistava. Esimerkiksi nimimerkki jokothain kirjoitus:

“Olga: Jos adoptoisitte lapsen ja myöhemmin saisitte biologisen, todennäköisesti tekisitte itsellenne tai ainakin adoptiolapsellenne karhunpalveluksen. Adoptiolapsella olisi sen jälkeen paljon vaikeampaa uskaltaa uskoa siihen että rakastatte häntä yhtä paljon kuin biolastanne. Puhumatta ympäristöstä. Kommentteja kuten: "Ihanaa että tekin vihdoon olette saaneet OMAN lapsen" ei pitäisi kenenkään adoptiolapsen tarvita sivusta kuulla. Kuitenkin näinkin on käynyt...”

Kirjoittaja saa myös tukea ja ymmärtämystä osakseen, myös muita turhautuneita adoption odottelijoita löytyy, siitä esimerkkinä nimimerkki Anniliinan kirjoitus:

”Olga: Jos adoptoisitte lapsen ja myöhemmin saisitte biologisen, todennäköisesti tekisitte itsellenne tai ainakin adoptiolapsellenne karhunpalveluksen. Adoptiolapsella olisi sen jälkeen paljon vaikeampaa uskaltaa uskoa siihen että rakastatte häntä yhtä paljon kuin biolastanne. Puhumatta ympäristöstä. Kommentteja kuten: "Ihanaa että tekin vihdoon olette saaneet OMAN lapsen" ei pitäisi kenenkään adoptiolapsen tarvita sivusta kuulla. Kuitenkin näinkin on käynyt...”

Alkuperäinen kysyjä käy vastaajien kanssa vuorokeskustelua puolustaen omia näkemyksiään ja kiittäen tuesta:

”Anniliina: Teidän tapauksenne kuulostaa todella rohkaisevalta! Mukava kuulla, että alle kaksi vuotiaita lapsia kuitenkin annetaan adoptioon ”näinkin iäkkäille”. Mieheni täyttää tänä vuonna 42, minä olen siis nyt 39, joten näyttäisi etteivät Etiopian ikäraajat sulje meitä pois, vaikka toivoisimme suht pientä lasta - ellei prosessiimme ihan hirveän montaa vuotta kulu (mahdollinen raskaus tietysti pitkittäisi). Paljon onnea teille odotukseenne!”

Vastauksesta voidaan päätellä, että kysyjä on saanut rohkaisua ja toivoa samassa tilanteessa olevalta henkilöltä. Myös hänen omassa alkuperäisessä kirjoituksessaan voidaan havaita se, että jo pelkkä palstalle kirjoittaminen ja tilanteen kertominen muille lukijoille on selventänyt hänen omia ajatuksiaan

ja mahdollisesti kohdistanut hänen ajatuksiaan myös omaan itseensä sen sijaan, että hän syyttäisi omasta tilanteestaan ainoastaan muita ihmisiä ja adoptioprosessin puutteita.

“En tiedä, kaipa olen vain vihainen itselleni, kun olen näin myöhään herännyt tähän lapsiasiaan. Sitä on vaikea hyväksyä, että on pian liian vanha äidiksi eikä millään konstilla enää tunnu onnistuvan. Vaikea paikka, mutta minkäs teet. Pitäisi kai yrittää orientoitua ihan muihin asioihin tässä elämässä, tähän toteutumattomaan lapsitoiveeseen on haaskattu nyt jo kohta neljä vuotta (no, itse asiassa äitiydestä haaveiluun lähes koko elämä ja koko muu elämä on ollut ikäänkuin pysähdyksissä; mitään ratkaisuja kun ei ole "voinut" tehdä (esim. työn ja asuinpaikan suhteen) koska "saatan tulla raskaaksi". Tosi tyhmää!”

Tähän katkelmaan tiivistyy mielestäni monen adoptiota odottavan naisen tuntemukset. Toteutumattomat lapsitoiveet, turhautuneisuus ja odotus ovat leimanneet elämää jo vuosikausia. Mahdollisen lapsettomuuden läpikäyminen on vaatinut aikaa ja kun tähän lisätään vielä ne vuodet, mitä perhe odottaa adoptiolasta, voi tilanne polkea paikallaan. Vähäinenkin odotuksen pitkittyminen voi tuntua kohtuuttomalta kiusanteolta ja tuntemukset vaihtelevat helposti ilosta epätoivoon.

8 Yhteenveto

8.1 Oppiminen keskustelupalstoilla

Anu Elina Talvikoski (2004, 72) on pro gradu- työssään päätenyt tulokseen, että yksin adoptoivien vertaisryhmät tuottavat kokemuseräistä tietoa. Vertaistukiryhmässä jaetaan sen lisäksi sekä maallikkotietoa että asiantuntijätietoa. Vertaisryhmässä tätä tietoa syntyy vertaisryhmäkeskustelujen kautta. Yksin adoptoivat kokivat tärkeäksi omiin kokemuksiin perustuvan tiedon vertailua muiden kokemuksiin.

Tutkimuskysymykseeni tapahtuuko adoptiovanhempien keskustelupalstoilla oppimista, voidaan olettaa, että samoin kuin Talvikosken tutkimuksen vertaisryhmissä, myös adoptiovanhempien keskenään Verkkoklinikan palstalla käymien keskusteluiden avulla tapahtuu oppimista ja tiedon omaksumista. Tähän tutkimukseen valikoiduista kirjoituksista ja niistä muodostuneista teemoista kaksi ensimmäistä: käytännön kysymykset, adoptio ja käytännön kysymykset, lapset, edustivat oppimista keskustelupalstoilla

Adoptiovanhempien keskenään käymät keskustelut täyttävät sekä arkipäivän, informaalin, oppimisen että yhteisöllisen oppimisen kriteerit. Jo aikaisemmin esittelemäni määritelmän mukaan suurin osa oppimisesta tapahtuu, kun etsitään ratkaisua erilaisiin, päivittäin esiin tuleviin ongelmiin (Aittola 2002, 67-68). Iso osa keskustelupalstoille kirjoitetuista kirjeistä käsittelee arkipäiväisiä kysymyksiä, joihin kysyjät etsivät vastauksia muilta palstalla vierailevilta keskusteluryhmän jäseniltä.

Tuomiston (2002, 51-52) määritelmän mukaan yhtenä informaalin oppimisen muotona on kokemuksesta oppiminen. Tässä lähdetään siitä olettamuksesta, että oppimista tapahtuu lähes kaiken toiminnan yhteydessä kokemuksen kautta. Oppiminen voi olla joko tavoitteellista tai tavoitteetonta. Jatkuva itsereflektio nähdään olennaisena tekijänä.

Arvioitaessa arkipäivän oppimista nettikeskusteluiden osalta voidaan olettaa, että oppiminen on tavoitteellista. Kysyjät hakevat selkeästi itselleen lisää tarpeellista tietoa ja pyrkivät saamaan siitä irti kaiken hyödyn. Uskon, että ainakin keskusteluun aktiivisesti osallistuvien henkilöiden osalta tapahtuu

myös itsereflektiota. Kysymykset ja niihin annetut vastaukset ovat usein hyvin pitkiä ja pohdiskelevia, muiden kirjoittajien kommentit huomioon ottavia. Keskustelupalstojen yksi hienous piilee siinä, että etsittäessä tietoa yksittäisistä ongelmista, voi oppimiskokemuksia kertyä muistakin aiheista.

Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteista tähän verkkokeskusteluryhmään voidaan soveltaa kahta eri kohtaa. Ne ovat positiivinen riippuvuus sekä avoin ja monipuolinen vuorovaikutus. Ensimmäinen periaate eli positiivinen riippuvuus on adoptiokeskustelupalstan tärkein yhteistoiminnallista oppimista edistävä seikka. Keskustelupalstan jäsenet toimivat joissain keskusteluissa asiantuntijoina, joissain oppijoina. Keskustelijoiden joukko pyrki tuottamaan kysymykseen vastauksen yhteisen keskustelun avulla. Avoimen ja monipuolisen vuorovaikutuksen periaate toteutui siinä, että toisten toimintaa ei juurikaan arvosteltu, vaan keskustelujen sävy oli kannustava. Jos kritiikkiä esitettiin, se oli hyvin perusteltua.

Keskustelupalstaan voidaan liittää joissain tapauksissa myös kollektiivisen asiantuntijuuden käsite. Esittämäni määritelmän mukaan kollektiivisella tasolla asiantuntijuus pitää Bereiterin ja Scardamalian mukaan sisällään etenevän keskustelun käsitteen. Tämä keskustelu ei pyri konsensukseen, vaan ehdotelmanomaiseen synteisiin. Tiedon tuottaminen liittyy kysymyksiin ja tavoitteisiin, jotka ovat yhteisön jäsenille läheisiä. Yhteisön jäsenillä on usein myös yksilöllisiä pyrkimyksiä tiedon tuottamisen suhteen, mutta tietoa rakentavaa yhteisöä luonnehtiva erityispiirre on silti kollektiivisten merkitysten ja ymmärryksen etsintä ja tiedon kasvattaminen. (Heiskanen 2006, 194-195.)

Tämän määritelmän mukaan Verkkoklinikan adoptiokeskustelupalsta voi pitää sisällään kollektiivista asiantuntijuutta. Vaikkakaan verkkokeskusteluissa ei luodakaan puhtaasti uutta tietoa, tietoa pyritään kuitenkin tuottamaan kysymyksistä ja aiheista, jotka ovat keskustelijoille läheisiä. Keskustelu ei pääty eikä myöskään pyri yksimielisiin vastauksiin. Se jää usein ikään kuin auki, vaille selkeää, yhteistä näkemystä. Verkkokeskusteluissa on mahdollisuus siihen, että uusi keskustelija tuo mukanaan uuden tietoa lisäävän näkökulman. Tämä voi tapahtua joskus jopa kuukausien päästä siitä, kun keskustelu on saanut alkunsa.

Donath (2001, 30-31) määrittelee internetin keskustelupalstojen aseman niin, että on helppo ymmärtää miksi ihminen hakee apua ja tietoa internetin avulla, mutta sen ymmärtäminen, mikä laittaa hänet

jakamaan tietoaan, voi olla vaikeampi ymmärtää. Hänen mukaansa voidaan olettaa, että keskustelupalstojen aktiivijäsenet, tiedonjakajat ja toisten tukijat, nauttivat muiden käyttäjien luottamusta ja saavat heiltä kunnioitusta.

Verkkoklinikan keskustelupalstalla erottuivat selkeästi tietyt nimimerkit, jotka ottivat ahkerasti osaa keskusteluun tiedonantajan roolissa. He olivat yleensä nimimerkeistä päätellen naisia ja heistä suurella osalla kirjoitusten perusteella oli yksi tai useampia ulkomailta adoptoitu lapsi. Voidaan olettaa, että näiden ahkerien, omaa kokemusta ja tietoa omaavien kirjoittajien neuvoille annetaan arvoa ja heihin luotetaan. Neuvojen painoarvoa lisää usein se, että henkilöt nimimerkkien takana saattavat olla tunnistettavissa muiden jo adoptoineiden perheiden kesken, joten mitä tahansa tietoa ei palstalle kirjoitella.

Aktiivisesti kirjoittavat verkkoyhteisön jäsenet voivat muodostaa kiinteän yhteisön keskenään. Vesa Korhosen tutkimuksessa ohjauksesta ja opiskelusta verkossa määriteltiin kiinteä verkkoyhteisö ryhmäksi, jonka toiminta on kiinteää sekä hyvin toimivaa, mielipiteiden ja ajatusten ilmaiseminen oli avoimempaa ja osallistuminen vastavuoroisempaa. Keskustelu on monipuolista. Kiinteän ryhmän keskusteluissa oli mahdollista havaita merkitysten yhteistä rakentamista sekä yhteisöllisen tiedonrakentamisen että yhteisen suoriutumisen avulla. Asiaa selventävät viestit ja pohditut kannanotot ovat tyypillisiä. Viestinnälle on ominaista toisten mielipiteitä arvostava sävy. (Korhonen 2006, 245-246.)

Tämän määritelmään mukaan Verkkoklinikan keskustelupalstan yhteisö on kiinteä verkkoyhteisö. Keskusteluissa oli paljon viittauksia muiden kirjoituksiin ja minäkeskeisyyttä enemmän havaittavissa oli yhteisöllisyyttä, pyrkimystä luoda yhdessä tietoa. Viestit olivat ajatuksella kirjoitettuja. Voidaan olettaa, että ryhmän kiinteys auttaa tässäkin tapauksessa sen jäseniä saamaan tietoa keskustelujen avulla. Myös ryhmän harvemmin osallistuvilla, passiivisilla jäsenillä on todennäköisesti helpompi seurata muiden ajatuksenkulkua ja keskustelun etenemistä.

Internetin keskustelupalstan oppimiskokemuksia arvioidessa tulee ottaa huomioon myös se seikka, että keskustelut eivät tarjoa tietoa ainoastaan siihen osallistuville henkilöille, vaan ne ovat avoimia kaikille. On vaikea arvioida, kuinka moni lukee palstalla olevat keskustelut ja kuinka moni niistä kokee

hyötyvänsä. Voidaan ainoastaan esittää arvailuja, ettei määrä voi olla kovin pieni. Vuonna 2007 syyskuussa ilmestyi Verkkoklinikan palstalle ministeri Suvi Lindenin adoptiota koskeva kirjoitus, jota oli saman vuoden lokakuussa luettu lähes 5000 kertaa. Tämä osoittaa sen, että pelkästään tällä palstalla käy kuukaudessa useampia tuhansia kävijöitä. Suosituimpia kirjoituksia palstalla saattaa lyhyessä ajassa käydä lukemassa noin tuhat ihmistä, pitkän ajan kuluessa määrä on luonnollisesti suurempi.

Uskon, että suurin osa adoptiota harkitsevista tai jo adoptoineista, sekä myös osa tulevan lapsen muusta lähipiiristä, osallistuu ainakin passiivisena jäsenenä jonkin keskustelupalstan toimintaan. Alkuvaiheessa adoptioprosessia yleisemmin jonkun avoimen foorumin, esimerkiksi Vauva-lehden tai Verkkoklinikan keskusteluihin, myöhemmässä vaiheessa, maavalinnan jo selkiytyttyä, oman maan suljetuille palstoille.

8.2 Vertaistuki keskustelupalstoilla

Oma-apuryhmä voi olla ryhmä, jonka muodostavat henkilöt, jotka ovat samanlaisessa elämäntilanteessa tai joilla on jokin yhteinen ongelma. Heillä on halu jakaa kokemuksiaan muiden kanssa ja tällä tavoin pyrkiä keskinäisesti ratkaisemaan tai lieventämään henkilökohtaista ongelmaansa tai elämäntilannettaan. (Nylund 1996, 194.) Adoptiopaloilla kirjoittavien henkilöiden ryhmään sopivat ne periaatteet, joiden avulla Nylund on oma-apuryhmät määritellyt. Tämä ryhmä muodostuu henkilöistä, jotka ovat samanlaisessa elämäntilanteessa. Heillä on halu jakaa kokemuksiaan muiden kanssa ja tällä tavoin pyrkiä keskenään lieventämään tai ratkaisemaan henkilökohtaista ongelmaansa tai elämäntilannettaan.

Yleisen käsityksen mukaan oma-apuryhmät perustuvat sille olettamukselle, että sen jäsenillä on jokin yhteinen ongelma. Vaikka varsinaisesti virtuaalisten adoptioryhmien keskinäinen kanssakäyminen ei perustukaan ainoastaan yhteisten ongelmien ratkomiseen, vaan myös vapaamuotoista keskustelua kaikista mahdollisista asioista löytyy, koen kuitenkin, että ongelmanratkominen ja kysymyksiin vastaaminen on oleellinen osa keskustelupalstojen toimintaa. Näiden kysymysten ja vastausten kautta virtuaaliset keskustelut voidaan yhdistää myös oppimiseen, sillä voidaan olettaa, että kokemusten

jakaminen ja muiden ongelmien ratkominen sekä vastavuoroisen avun saaminen aikaansaa oppimiskokemuksia.

Vertaistukea keskustelun teemoista edusti kirjoitelmat, eli oman tilanteen kuvailu ja vuodatus. Palstalle kirjoittavat henkilöt hakivat tosiltaan paitsi tietoa myös tukea ja erityisesti vertaistukea samanlaisia tilanteita läpikäyneiltä henkilöiltä. Sekä kysyjät että vastaajat jakoivat omia kokemuksiaan ja purkivat esimerkiksi mielipahaansa. Palstan vastauksia leimasi pohdiskeleva tyyli ja selkeä halu auttaa muita. Vastaajat laittoivat pitkiäkin kirjeitä, joissa he miettivät erilaisia ratkaisukeinoja ongelmiin. Tästä mielestäni kävi ilmi se, että he olivat valmiita auttamaan omaa vertaistukiryhmäänsä hyvin pyyteettömästi, sillä kirjoitteluhan tapahtuu nimimerkkien suojissa ja varsinaista, todellista kiitosta itse kirjoittaja ei avustaan saa. Ainoastaan hänen virtuaaliminänsä saa kiitoksen.

Tässä mielessä Verkkoklinikan keskustelut poikkeavat monesta anonymiteettiin perustuvista vertaistukiryhmistä. Tämän kaltaisissa ryhmissä keskustelu on usein monologia, ei dialogia. Monologit perustuvat omiin henkilökohtaisiin tarinoihin. (Matzat 2002, 310.) Verkkoklinikan palstalla näin hyvin harvoja keskustelunaloituksia, jotka olisivat jääneet vaille vastauksia. On myös mahdotonta sanoa, jäävätkö keskustelunaloitukset täysin vaille vastauksia, sillä ne säilyvät useita kuukausia luettavissa ja aina on mahdollisuus, että jo unohdettu aloitus löydetään uudelleen.

Samankaltaisiin tuloksiin on päätyntä myös Anu Elina Talvikoski (2004, 72). Hän on yksinadoptiivien naisten vertaistukiryhmiä tutkiessaan tullut tulokseen, että erityisen tärkeäksi koetaan vuorovaikutuksen perustuminen nimenomaan dialogiin. Heillä on suuri tarve keskustella adoptiosta ja siihen liittyvistä asioista, mutta muita kuin samassa elämäntilanteessa olevilta ei voi olettaa jatkuvaa kiinnostusta keskustella vain siitä aiheesta. Naiset myös kokivat, että keskustelu adoptiosta muiden kuin vertaisryhmään kuuluvien kanssa ei ollut sama asia.

Talvikoski mukailee Bulowta (2004) todetessaan kokemusten jakamisen muiden kanssa auttaa ymmärtämään tapahtumien kulkua paremmin ja ryhmän toimintaan osallistuvat saavat toisiltaan vastavuoroista tukea (Talvikoski 2004, 35-38). Kirjoituksista sai sen kuvan, että samoin kun tiedon jakamisen ja oppimisen suhteen, myös vertaistuen kohdalla jo adoptoineet toimivat eräänlaisina tukihenkilöinä adoptiota odottaville perheille. Tämä vastaa myös tosielämän tilannetta. Jokaiselle

adoptioperheelle osoitetaan oma tukiperhe jossain vaiheessa adoptio-neuvontaa. Tämä tapahtuu yleensä silloin, kun maavalinta on selkiytynyt.

Kirjoituksista käy ilmi se, kuinka jotkut, lähinnä adoptiota odottavat vanhemmat ja neuvontaa läpikäyvät vanhemmat, vaativat itseltään hyvinkin vahvaa mieltä ja monella tapaa hyvää, lähes täydellistä vanhemmuutta. Kun kauan odotettu lapsi on vihdoinkin saapunut kotiin, voi monesti mielessä olla vain se, ettei negatiivisia tunteita saa esiintyä, eletäänhän nyt omaa unelmaa. Tämän kaltaiset ajatukset voivat kaikessa idealistisuudessaan olla hyvin kuluttavia ja raskaita. Jo pelkkä tieto siitä, ettei ole yksin ajatustensa ja myös negatiivisten tuntemustensa kanssa, voi joillekin olla korvaamattoman tärkeää.

9 Pohdinta

Tässä pohdintaosuudessa en käsittele pelkästään adoptiovanhemmille suunnattuja keskustelupalstoja ja niiden merkitystä käyttäjilleen. Tarkoitukseni on niiden ohella pohtia keskustelupalstoja laajemmassa mittakaavassa. Koen, että tutkimukseni, vaikka se keskittyikin yhdyntyyppisiin keskustelupalstoihin, on helposti yleistettävissä myös muihin palstoihin. Suuria eroavaisuuksia ei erilaisissa keskustelufoorumeissa ole. Rakenteeltaan ne ovat hyvin samankaltaisia ja käyttöperiaatteet vastaavat toisiaan. Osa palstoista vaatii rekisteröitymisen, jolloin kirjoitetaan nimimerkin turvin, osassa palstoja käyttäjät voivat olla täysin anonyymejä, ”vieraita”, tai rekisteröityä niin halutessaan.

Keskustelupalstojen tarjoama vertaistuki on niiden tarjoamaa oppimismahdollisuutta yksiselitteisempi käsite. Aikaisemmat tutkimuksetkin ovat osoittaneet, että keskustelupalstoilla vierailevat ihmiset kokevat saavansa sieltä tukea muilta samankaltaisessa tilanteessa olevilta ihmisiltä. Tämän tutkimukseni tärkein piirre ei ollut havainto siitä, kuinka paljon vertaistukea adoptiopaloilla saadaan ja toisille tarjotaan, vaan mielestäni tutkimukseni keskeisimmäksi anniksi nousi oppiminen keskustelupalstoilla.

Verkkoklinikan keskustelupalstalla keskustelijat jakoivat toisilleen informaalia tietoa sekä myös formaalia tietoa. Osa kysyjistä pyrki saamaan selkeästi formaalia tietoa vastauksiin, he eivät esimerkiksi pyytäneet vastaajia perustamaan vastauksiaan pelkästään omakohtaiseen tietoon. Tästä käy ilmi se, miten suuressa arvossa osa kirjoittajista pitää keskustelupalstoja ja niiden tarjoamaa tietoa. Se, minkä takia kysyjät hakivat myös tämän kaltaista tietoa epävirallisen lähteen kautta, on arvoitus. Mahdollisia syitä voi olla monia.

Internetin asema tiedonantajana on nykyisin merkittävä. Ihmiset ovat oppineet hakemaan sieltä suuren osan päivittäin tarvitsemastaan tiedosta. Tiedonhakupana se on helppo ja anonyymi, usein myös erittäin nopea. Monella adoptiota suunnittelevalla henkilöllä voi kynnys soittaa esimerkiksi omalle sosiaalityöntekijälleen olla suuri. Tällöin kysymyksen laittaminen keskustelupalstalle nimimerkin turvin voi tuntua helpolta ja vaivattomalta vaihtoehdolta.

Biologista lasta odottavat vanhemmat saavat suuren osan formaalista tiedosta neuvolasta, erilaisista vauvaledhistä ja ystäviltään sekä sukulaisiltaan. Kynnys soittaa neuvolaan pienistäkin mieltä vaivaavista seikoista on usein matala, vauvalehdet pursuavat tietoa raskauden eri vaiheista, tarvittavista hankinnoista ja kaikesta mahdollisesta minkä vaan voidaan kuvitella kiinnostavan lasta odottavaa perhettä. Ystävät ja sukulaiset tarjoavat sekä informaalia että formaalia tietoa biologista lasta odottaville vanhemmille. Lapsen odottamiseen ja pienen vauvan hoitoon liittyvää kirjallisuutta on tarjolla runsaasti, eivätkä sähköiset mediatkaan ole unohtaneet lasta odottavia perheitä.

Tähän verrattuna adoptioerheet ovat usein kovin yksin varsinkin prosessin alkuvaiheessa. Vertaistukiverkostot muodostuvat ajan myötä, harvemman lähipiiriin kuuluu ennen adoptioprosessin alkua muita lapsensa adoptoineita perheitä. Erilaiset lehdet tarjoavat jonkin verran tietoa adoptioerheiden elämästä kertovilla artikkeleillaan, mutta adoptioerheiden kaipaamat konkreettiset neuvot loistavat enemmän poissaolollaan kuin hukuttaisivat neuvoja kaipaavat runsauden pulaan. Myös itse elämän varrella hankittu formaali tieto puuttuu monelta adoptiota harkitsevalta tai neuvontaan osallistuvalla. Biologista lasta odottavilla vanhemmilla tätä yleensä on vuosien varrella kertynyt jonkin verran, harva aikuisikään ehtinyt voi olla täysin tietämätön pienen vauvan tarpeista ja kuinka lapsen syntymään tulee valmistautua

Arkipäivän oppimisen toteutumista keskustelupalstalla tärkeämpänä pidän palstojen tarjoamaa mahdollisuutta yhteisölliseen oppimiseen ja sen herättämiä kysymyksiä. Yhteisöllisen oppimisen perinteisiä tapoja toimia ovat erilaiset opintopiirit. Omalla tavallaan keskustelupalstat ovat nykyaikaisia, vapaamuotoisia opintopiirejä. Koolla on useita ihmisiä, joista jokainen keskusteluun osallistuja tuo mukanaan oman panoksensa, on se sitten tietoa, tukea tai pohdintaa. Jokainen keskustelun jäsen vie myös mukanaan jotain. Parhaimmillaan koolla keskusteluissa voi olla eri alojen asiantuntijoita, joista jokainen kykenee tarjoamaan muille uuden, erilaisen näkökulman keskusteltavaan asiaan. Keskustelu voi edetä nopeaa tahtia, jokainen kirje voi pitää sisällään jotain, mikä auttaa muita keskustelijoita eteenpäin. Koolla olevasta keskusteluryhmästä, opintopiiristä, voi koostua kollektiivinen asiantuntijaryhmä, joka yhdessä luo uutta tietoa.

Huonoimmista tapauksista keskustelu ei etene lainkaan tai on vain päämäärätöntä muiden keskustelijoiden arvostelua. Tuolloin kasassa ei ole opintopiiri, korkeintaan voidaan puhua hajanaisesta

ryhmästä joka harjoittelee yhteisiä pelisääntöjä. Huonoimmissakin tapauksissa keskustelut voivat kuitenkin saada käänteen parempaan suuntaan, sillä toisin kuin reaaliaikaiset keskustelut ne säilyvät keskustelupalstoilla useita kuukausia ja ovat luettavissa aina uudelleen. Kuukausienkin jälkeen joku keskustelupalstalla vierailevista henkilöistä saattaa löytää vanhan aloituksen, kirjoittaa oman kommenttinsa ja antaa näin mahdollisuuden uudelleen viriävälle keskustelulle vanhasta aiheesta.

Oppimispaikkana keskustelupalstat ovat demokraattisia. Lukuun ottamatta keskustelupalstan ylläpitäjiä tai mahdollisia moderaattoreita jotka sensuroivat painokelvottoman aineksen, kukaan ei ohjaa keskustelijoita ja keskustelujen sisältöä. Perinteistä opettaja-oppilas-suhdetta ei ole. Jokaisella kävijällä on mahdollisuus toimia asiantuntijana, antaa tietoa sekä myös saada sitä itselleen. Siitä, onko tämä hyvä asia, voi olla montaa eri mieltä. Täysin vapaamuotoisessa keskustelussa, jonka tarkoitus ei ole jakaa minkäänlaista tietoa, ei asialla ole niin merkitystä. Keskusteluissa, joiden voidaan ajatella välittävän tietoa lukijoilleen, tämä ei aina ole hyvä asia. Eri ihmiset reagoivat saamansa tietoon eri tavoin. Osa pystyy suodattamaan mahdollisen väärän tiedon ja käyttämään vain osan hyväkseen, osa taas imee itseensä tietoa kyseenalaistamatta sen oikeellisuutta.

Suurta vahinkoa ei yleensä väärän tiedon levittämisellä saada aikaan, mutta on tapauksia, joissa tiedon levittäminen ja asiantuntijana toiminen voi olla arveluttavaa. Tätä pohdintaosuutta kirjoittaessani esimerkiksi Sunnuntaisuomalainen ja Helsingin Sanomat julkaisivat artikkelin aiheesta ”Lex Kuronen”. Valtionsyyttäjä Mika Illman ehdottaa Sunnuntaisuomalaisen kirjoituksessa internetin keskustelupalstoille valvojia, jotka poistaisivat lainvastaiset viestit ja valvoisivat keskustelua (Mikkonen 2007). Myös Julkisen Sanan neuvosto suosittaa, että keskustelupalstojen viestit olisi hyvä seuloa ja tarvittaessa muokata etukäteen. Periaatelauselmassaan se toteaa myös, että pyrkimys tunnistaa verkkokeskusteluihin osallistuvat on hyvän journalistisen tavan mukaista. (Saarinen 2007.)

Keskustelupalstojen asema tiedonvälittäjänä tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia. Usein keskustelupalstoilla pyörivät samankaltaiset keskustelunaiheet. Tämä herättääkin kysymyksen siitä, mikä olisi keskustelupalstojen mahdollisuus perustaa omia tietopankkejaan, wikipedioita. Yleisimmistä aiheista voitaisiin luoda omat tiedostonsa, jonne kuka vain voisi tuoda omaa tietämystään. Samalla hän kuitenkin asettaisi omat tietonsa kriittisen tarkastelukohteeksi ja kellä tahansa rekisteröityneellä käyttäjällä olisi mahdollisuus korjata sekä päivittää tuota tietoa.

Mistä syystä keskustelupalstojen omat wikipediat olisivat tarpeellisia? Ensimmäisenä perusteluna on niiden mahdollisuus vähentää äsken mainitsemaani virheellisen tiedon määrää. Ihmiset tietoisesti kyseenalaistaisivat saamansa tiedon ja voisivat pyrkiä korjaamaan sitä oikeaan suuntaan. Tieto olisi myös selkeämmin saatavissa kuin monesti hyvin epäselvissä, pitkissä keskusteluketjuissa, jotka sisältävät myös paljon ei aihetta koskevaa tietoa.

Usein keskustelupalstat ovat suunnattu hyvin pienillekin ihmisryhmille, joiden tarvitsema tieto on hyvin spesifiä, johon ei vastauksia ole helppo saada muilta kuin saman aihealueeseen perehtyneiltä. Varsinaiseen wikipediaan ei tämänkaltaisia aihealueita ole tarpeellista liittää, joten keskustelupalstat olisivat niille hyvä vaihtoehto. Kun otetaan huomioon vielä se, että suurin osa käyttäjistä on rekisteröityneitä, väärinkäytösten mahdollisuus pieneneisi. Keskustelupalstoilla voisi esiintyä todellista kollektiivista asiantuntijuutta, joka pyrkisi luomaan, jos ei aivan uutta tietoa, mutta tietoa, joka on monelle palstan jäsenelle ensiarvoisen tärkeää.

Keskustelupalstat tarjoavat mahdollisuuksia myös adoptioprosessin kannalta. Adoptiopalvelutarjoajille voisi avautua uudenlaisia mahdollisuuksia omien keskustelupalstojen avulla. Keskustelupalstoilla olisi mahdollisuus toimia yhtenä niiden tarjoamista tukipalveluista adoptioprosessia läpikäyville henkilöille. Esimerkiksi mahdollisuus järjestää osa adoptiovalmennuksesta ohjattujen verkkokeskustelujen avulla voisi olla toteuttamiskelpoinen idea. Keskustelupalstat pystyisivät toimimaan myös virallisina tiedonhakupaikkoina, eli niillä voisi esittää myös kysymyksiä, joihin palstan valvoja tai keskustelun vetäjä pyrkisi löytämään vastauksen.

Tässä esittämäni kysymykset ja pohdinnat ovat vain muutamia niistä, joihin keskustelupalstoilla on mahdollisuus. Mediana ne ovat erittäin laaja areena vaikuttaa ja toimia suunnannäyttäjänä. Akateemiselta kannalta katsottuna ne tarjoavat lähes tutkimattoman alueen, joka tulevaisuudessa tulee varmasti kiinnostamaan yhä useampia tutkijoita eri tieteenaloilta. Kasvatustieteellisestä näkökulmasta keskustelupalstojen mahdollisuus oppimisympäristöinä on kiinnostava.

Tulevaisuus tulee näyttämään sen, mikä on näiden palstojen merkitys. Jäävätkö ne pelkästään vapaa-ajan harrastustoiminnaksi vai kehittykö niistä jotain, minkä asemaa oppimisen kannalta voidaan pitää tärkeänä. Jos niistä kehittyä oppimisen kannalta merkittäviä foorumeita, tällöin voidaan myös

jännityksellä odottaa sitä, ovatko keskustelupalstat tulevaisuudessa yhtä demokraattisia paikkoja kuin nykyisin, vai pyritäänkö niiden rakennetta muuttamaan?

Lähteet

- Aittola, T. 2002. Aikuisten oppiminen arkielämän ympäristöissä Teoksessa Sallila, P. ja Vaherva, T. (toim.) Arkipäivän oppiminen. Helsinki. BTJ Kirjastopalvelu. 58-89.
- Aittola, T., Koikkalainen, R. & Vaherva, T. (1997). Aikuisten oppiminen arkielämän ympäristöissä. Jyväskylän yliopiston kasvatieteen laitoksen julkaisuja B.
- Bond, J. Post adoption depression syndrome. Roots and wings magazine. Spring 1995. Saatavilla www-muodossa. < www.adopting.org/pads.html>. 18.4.2007.
- Bruffee, K. A. 1995. Sharing Our Toys. Change, Jan/Feb95, Vol 27 Issue 1.
- Donath, J. S. 2001. Identity and deception in the virtual community. Teoksessa Kollock, P. & Smith, M. A. (toim.) Communities in cyberspace. London. Routledge. 29-59.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.
- Heiskanen, T. 2006. Tilat, rajat ja yhteisöt tiedon luomisessa-esimerkkinä asiantuntijatyö. Teoksessa Parviainen, J. (toim.) Kollektiivinen asiantuntijuus. 88-213.
- Häkkinen, P. & Arvaja, M. 1999. Kollaboratiivinen oppiminen teknologiaympäristöissä. Teoksessa Etäpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva. WSOY- Kirjapainoyksikkö. 206-221.
- Internetin käyttötarkoitukset. Saatavilla www- muodossa. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Internet#Internetin_k.C3.A4ytt.C3.B6tarkoitukset>. 18.4.2007.
- Kansainvälinen adoptio. Saatavilla www- muodossa. <<http://www.interpedia.fi/adoptio/index.html>>. 18.4.2007.

Karhumäki, H. 2005. Lapsi suoraan sydämeeni - kokemuksia adoptiosta. Hämeenlinna. Karisto Oy:n Kirjapaino.

Keskustelualue. Saatavilla www-muodossa. <<http://fi.wikipedia.org/wiki/Keskustelupalsta>>. 18.4.2007.

Korhonen, V. 2006. Ohjaus ja opiskelu verkossa - tarkastelussa ryhmän vuorovaikutus verkkoyhteisössä. Kasvatus 37 (2006). 236-248.

Krouvi, Tuula. 2003. Lapsettomuushoitojen kautta adoptioprosessiin. Artikkelit. Perheterapia-lehti 19 (2003). 4-15.

Kupiainen, R. 2006. Yhteistoiminnallinen medialukutaito. Artikkelit. Aikuiskasvatus 3 (2006).

Liinamaa, A. 2004. Hiekkalaatikon haastajat. Äitien keskustelua ja vertaistukea internetin kautta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu-tutkielma.

Linnakylä, P. & Kankaanranta, M. 1999. Digitaaliset portfoliot asiantuntijuuden osoittamisessa ja rakentamisessa. Teoksessa Etäpelto, A. & Tynjälä, P. (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva. WSOY- Kirjapainoyksikkö. 223-240.

McConnell, D. 2006. E-Learning Groups and Communities. Berkshire. Open University Press.

Munnukka, T. & Kiiikala, I. 2001. Virtuaalihiekkalaatikko. Äitien kokemuksia internetin postituslistoista arjen apuna. Yhteiskuntapolitiikka 66 (2001) : 6. 513-521.

Nylund, M. 1996. Suomalaisia oma-apuryhmiä. Teoksessa Matthies, A., Kotakari, U. & Nylund, M. Välittävät verkostot. Tampere. Vastapaino. 193-206.

Ottolapsineuvonta. Opas ottolapsineuvonnan antajille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Oppaita 1998:7.

Palloff, R.M. & Pratt, K. 2005. Collaborating Online Learning Together in Community. San Francisco. Jossey-Bass.

Parviainen, J. 2006. Kollektiivinen tiedonrakentaminen asiantuntijatyössä. Teoksessa Parviainen, J. (toim.): Kollektiivinen asiantuntijuus. Tampere. Tampereen Yliopistopaino. 155-187.

Peltoniemi-Ojala, Maarit. 1999. Oma lapsi-vihdoinkin. Jyväskylä. Gummerrus Kirjapaino Oy.

Pärnanen, J. Verkon yhteisölliset palvelut kasvavat kovaa vauhtia. Taloussanomat 12.5.2006. Saatavilla sähköisesti. < <http://www.taloussanomat.fi/Vanhat-TS%3An-jutut/2006/05/12/Verkon+yhteis%F6palvelut+kasvavat+kovaa+vauhtia/200614464/32>>. 30.5.2007.

Saarinen, J. 2007. Verkkokeskustelujen aiheet tulisi seuloa ennen julkistamista. Helsingin Sanomat 16.5.2007. Saatavilla sähköisesti. <<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/JSN+Verkkokeskustelujen++viestit+pitäisi+seuloa++ennen+julkaisemista/1135227316128>>. 30.5.2007.

Savolainen, R. 1999. Internet suomalaisen silmin. Kansalaisten näkökulmia tietoverkkoihin. Tietopalvelulehti 15 (1999) : 2. 8-10.

Soronen, H. 2000. Keskustelua netissä. Artikkel. Psykologi 4/2000. 30-31.

Suomen säädöskokoelma.

Laki lapseksi ottamisesta. 153/85.

Susimetsä, M. 2006. Motivated and self-regulated learning of adult learners in a collective online environment. Tampere. Tampere University Press.

Talvikoski, A.E. 2004. ”Siellä todellistuu se oma unelma”. Tutkimus vertaisryhmätoiminnan merkityksestä yksinadoptoiville naisille. Helsingin Yliopisto. Yhteiskuntapolitiikan laitos. Pro gradu-tutkielma.

Tuomisto, J. 2002. Arkipäivän oppiminen aikuiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen kontekstissa. Teoksessa Sallila, P. ja Vaherva, T. (toim.) Arkipäivän oppiminen. Helsinki. BTJ Kirjastopalvelu. 30-58.

Vanhanen-Silvenoid, S. 1996. Äitien vuorovaikutusryhmät. Teoksessa Matthies, A., Kotakari, U. & Nylund, M. (toim.) Välittävät verkostot. Tampere. Vastapaino. 227-239.

Wellman, B. & Gulia, M. 2001. Virtual communities as communities. Net surfers don't ride alone. Teoksessa Kollok, P. & Smith, M. A. (toim.) Communities in cyberspace. London. Routledge. 167-194.

Yhteistoiminallinen oppiminen. Saatavilla www-muodossa.
<<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/yhteisto.html>>. 18.4.2007.

Yhteistoiminnallinen oppiminen. Saatavilla www-muodossa.
<http://wikipedia.org/wiki/yhteistoiminnallinen_oppiminen>. 18.4.2007.

AINEISTON ANALYYSI

Pupuäitskä

”Sosiaalitoimen rekisteri”

Käytännön kysymys, adoptio

1. Taikaa

Tietoa

2. Filiina

Jatkokysymys

3. Adoikku

Tietoa

4. Trista

Tietoa

5. Pirtakirsikka

Huomautus virheellisestä tiedosta

6. Pupuäitskä

Tarkennus kysymykseen

7. Toivo -67

Tietoa

8. Pumpkinpie

Tietoa

2. Pikku Martta

”Mistä tietoa vastahakoisille isovanhemmille”

Käytännön kysymys, adoptio

1. Lahja37

Tietoa

2. Jokothai

Vertaistuki

3.kitti64

Tietoa

4. Myy70

Tietoa

5. musamara

Vertaistuki

6. Luppakorva

Tietoa/kysymys Pikku Martalle

7. Pikku Martta

Vastaus Luppakorvalle/uutta tietoa omasta tilanteesta

8. jokothai

Vertaistukea

9. Kitti 64

Vertaistukea/kysymys Pikku Martalle

10. Pikku Martta

Vastaus Kitti 64:lle

11. Myy70

Vertaistukea

12. musamara

mielipide

13. Pikkutähti

Vertaistukea

14. Kantapää

mielipide/tukea

3. Lin

”Vertaistukea haaveiluun”

Oman tilanteen kuvailu

1. Pamis66

Vertaistukea

2. Lin

Kiittää kannuksesta/uutta tietoa

3. Tuike

Tietoa

4. Lin

Kiittää Tuiketta

5. Lin

Uutta tietoa

6. anis

Pohdintaa

7. lin

Vastaus

8. Mawra

Vertaistukea

4. Toivonkipinä

”Adoptioasennus”

”Vuodatus”

1. Västäräkki

Vertaistuki/kannustus

2. Hippy

vertaistuki/kannustus

3. musamara

vertaistuki

4. kulkukissa

Toteamus

5. Thaitu

”Ruokaan totumisesta”

Käytännön kysymys, lapset

1. Kaihari

Tietoa omasta tilanteesta

2. millamarikki

Tietoa omasta tilanteesta

3. Aarrekartta

Tietoa omasta tilanteesta

4. Thaitu

Kiitos kommentteista

6. Green Gables

”Kokemuksia 2-4- vuotioiden adoptiosta”

Käytännön kysymys, lapset

1. musamara

tietoa omasta tilanteesta

2. millamarikki

tietoa omasta tilanteesta

3. olematon

tietoa omasta tilanteesta

4. AnttiK.

Mielipide/tietoa omasta tilanteesta

5. Janneke

Tietoa omasta tilanteesta

6. Ampiaisakka

Mielipide/tietoa

7. toivonkipinä

Kysymys

8. AnttiK

Tietoa omasta tilanteesta

9. Warpunen

Tietoa toivonkipinälle

7. Sannamanna

”Lapsettomuus läpikäyty”

”Vuodatus”

1. Hippy

vertaistuki

2. Sannamanna

kiitos

3. Sissa

kommentti

4. Liia

vertaistuki

6. Sannamanna

kiitos

8. Tuulia 2

”DSDW 2007”

Käytännön kysymys, adoptio

1. Lahja37

tietoa omasta adoptiosta

2. mindbrain

tietoa omasta tämänhetkisestä tilanteesta

3. Jokothai

tietoa omasta tämän hetkisestä tilanteesta

4. Tuulia 2

tarkentaa alkuperäistä kysymystään

5. Lahja 37

tietoa

6. Jokothai

vastaa Lahja37:lle

7. Lahja37

kiittää palstavinkistä Jokothaita

8. Unelma `08

kysyy

9. Tarko

kommentoi kiintiöpaikan varaamisesta

10. Jokothai

kommentoi

11. Sannamanna

kommentoi omasta tilanteestaan

9. Sade

”Adoptiomatka”

Käytännön kysymys, adoptio

1. musamara

kertoo Etiopiasta ja hakumatkasta

2. Myy 70

kertoo kokemuksia sisarusten mukana olosta

3. anis

antaa tietoa Etiopian matkakertomuksesta

10. Olga

”Turhautunut vuodatus kaiken järjettömyydestä”

”Vuodatus”

1. Pamis 66

kritiikki Olgalle

2. Musamara

kritikkiä Olgalle

3. Sannamanna

tuki

4. Olga

vastaus edellisille

5. Myy 70

tietoa adoptiosta

6. Olga

vastaus Musamaralle

7. Jokothai

kritiikkiä Olgalle

8. Musamara

tarkentaa kritiikkiään Olgalle

9. Musamara

jatkaa tarkennusta

10. Sissa

kommentoi Olgalle

11. Anniliina

vertaistukea Olgalle

12. Olga

kommentoi, kiittää tuesta

13. Hippy

kommentoi adoptioneuvonnasta